

## บทที่ ๔

### วิธีการพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจเชิงพุทธบูรณาการ

ผู้วิจัยได้นำวิธีการพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจ ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนา และหลักพุทธธรรมที่ใช้บูรณาการ ตามที่ได้เสนอไว้ในบทที่ ๒ และบทที่ ๓ ไปแล้วนั้น ในบทที่ ๔ เป็นการอภิปรายและนำเสนอความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องมาแสดงไว้ด้วย เพื่อให้เห็นว่าวิธีการพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจ หากบูรณาการด้วยหลักพุทธธรรมแล้ว จะทำให้เกิดประสิทธิภาพหรือความสำเร็จตามที่คาดหวังไว้

๔.๑ ตารางแสดงวิธีการพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจ, ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนา และหลักพุทธธรรมที่ใช้บูรณาการเพื่อผลสำเร็จตามเป้าหมาย

| วิธีการพัฒนาจริยธรรม<br>ของข้าราชการตำรวจ                                                                    | ปัญหาและอุปสรรค<br>ในการพัฒนา                                                                                                                                                                                                                                                                                            | หลักพุทธธรรมที่ใช้<br>บูรณาการ                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ๑. สนับสนุนและส่งเสริมให้บุคคลหรือหน่วยงานภายนอก เข้ามามีส่วนในการควบคุมตรวจสอบจริยธรรมของข้าราชการเพิ่มขึ้น | การปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจที่ส่งผลกระทบ ต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ อันเนื่องมาจากการเป็นพรรคพวกเดียวกันนั้น การตรวจสอบหรือตัดสินใจพิจารณา ดำเนินการใดๆ จึงมักไม่ค่อยตรงไปตรงมา เกิดการครหาในการปฏิบัติหน้าที่ ถึงแม้ว่า จะมีบุคคลภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมการตรวจสอบจริยธรรมของข้าราชการเพิ่มขึ้น | อตกติ ๔ <sup>๑</sup><br>หลักพุทธธรรมที่ว่าด้วย หลักอตกติ ๔ ถือเป็นหลักธรรมที่สามารถนำมาบูรณาการวิธีการพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจในด้านการปฏิบัติหน้าที่โดยตรงไปตรงมาให้ เว้นจากการกระทำที่ไม่ควรกระทำ เป็นความประพฤติที่ผิดด้วยความลำเอียง ด้วยความไม่เที่ยงธรรม ที่เรียกว่า อตกติ ๔ ประการ ได้แก่ อันทาคติ โทสาคติ โมหาคติ และภยากติ |

<sup>๑</sup> อกฺ.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๑๗/๒๕.

| วิธีการพัฒนาจริยธรรม<br>ของข้าราชการตำรวจ                                                                                  | ปัญหาและอุปสรรค<br>ในการพัฒนา                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | หลักพุทธธรรมที่ใช้<br>บูรณาการ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                            | แต่ การ พิจารณา คัด เลือก<br>บุคคลภายนอกเข้ามามีส่วนร่วม<br>นั้น ยังมีการ อิง พรรคพวก<br>เดียวกันหรือ รู้จักคุ้นเคยกันมา<br>เป็นคณะกรรมการตรวจสอบอยู่<br>เป็นบางส่วน                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| ๒ . ส นั บ ส นุน ใ ห้<br>ดำเนินคดี และลงโทษ<br>ข้าราชการที่ประพฤติมิ<br>ชอบตามบทบัญญัติของ<br>กฎหมายอย่างเคร่งครัด         | การละเลยการลงโทษอย่าง<br>เข้มงวดทำให้ ข้าราชการที่<br>ประพฤติมิชอบ ไม่เกรงกลัว ไม่<br>สนใจ หรือไม่เชื่อฟังคำสั่ง<br>ผู้บังคับบัญชา ไม่ปฏิบัติตาม<br>ระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด<br>ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพ<br>ในการปฏิบัติหน้าที่ในองค์กร                                                                                                   | <b>ไตรสิกขา<sup>๒</sup></b><br>องค์ประกอบแห่งการดำเนินชีวิต<br>โดยเฉพาะการปฏิบัติหน้าที่ด้วย<br>ความสุจริต มี ๓ ด้าน คือ<br>พฤติกรรม จิตใจและปัญญา เรียกว่า<br>ไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา                                                                                                                                                                                                        |
| ๓ . ต่ อ ต້ ำ น หรือ ไม่<br>สนับสนุนค่านิยมของ<br>ข้าราชการไทยที่มีอยู่แล้ว<br>ในสังคม ที่เป็นอุปสรรค<br>ต่อการพัฒนาประเทศ | การต่อต้านหรือไม่สนับสนุน<br>ค่านิยมที่เป็นอุปสรรคต่อการ<br>พัฒนาประเทศดังที่ได้กล่าว<br>มาแล้วนั้น ยังไม่มีความชัดเจน<br>หรือทำเป็นนโยบายอย่างเป็นทางการ<br>รูปธรรมที่ชัดเจน และต่อเนื่อง<br>ทั้งนี้ ค่านิยมที่เป็นอุปสรรคต่อ<br>การพัฒนาประเทศมีมานานแล้ว<br>จนข้าราชการบางส่วนถือปฏิบัติ<br>จนเป็นประเพณีและวัฒนธรรม<br>จนเป็นเรื่องปกติ | <b>บุญกิริยาวัตถุ<sup>๓</sup> (ทาน ศีล ภาวนา)</b><br>เป็นข้อปฏิบัติที่ขยายมาจาก<br>ไตรสิกขามาสู่ชีวิตและสังคมในวง<br>กว้าง ซึ่งต้องมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น<br>อื่นที่แตกต่างหลากหลาย หลักบุญ<br>กิริยาวัตถุ เป็นหลักการทำบุญ ๓<br>อย่าง ซึ่งเป็นหลักการเบื้องต้นใน<br>การฝึกฝน พัฒนาชีวิตให้เจริญออก<br>งามยึดมั่นในความดี เป็นพื้นฐาน<br>ของการประพฤติดี ปฏิบัติชอบ<br>เสริมสร้างความสงบสุขของสังคม |

<sup>๒</sup> อก.พท. (ไทย) ๒๐/๘๗/๓๑๒.

<sup>๓</sup> ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๐๕/๒๖๕.

| วิธีการพัฒนาจริยธรรม<br>ของข้าราชการตำรวจ                                       | ปัญหาและอุปสรรค<br>ในการพัฒนา                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | หลักพุทธธรรมที่ใช้<br>บูรณาการ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|---------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ๔. ผู้บังคับบัญชาควร<br>ประพฤติตัวเป็น<br>แบบอย่างที่ดีในการ<br>ปฏิบัติราชการ   | ข้าราชการตำรวจระดับ<br>ผู้บังคับบัญชาโดยส่วนใหญ่เป็น<br>ผู้ที่มีความประพฤติดี ประพฤติ<br>ชอบ สามารถเป็นแบบอย่างที่ดี<br>การปฏิบัติหน้าที่ให้กับ<br>ผู้ใต้บังคับบัญชา แต่เนื่องจาก<br>ผู้บังคับบัญชาระดับสูงจะมีการ<br>แต่งตั้งโยกย้ายบ่อยครั้ง อาจเป็น<br>ปัญหาให้การบริหารงานขาด<br>ความต่อเนื่องต้องเริ่มต้นใหม่<br>ตามนโยบายของผู้บังคับบัญชา<br>คนใหม่ ซึ่งอาจมีความแตกต่าง<br>กันทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาต้อง<br>ปรับตัวเพื่อสนองนโยบายของ<br>ผู้บังคับบัญชาคนใหม่ จึงขาด<br>ความต่อเนื่องในการปฏิบัติ<br>หน้าที่ได้ | <b>พรหมวิหาร ๔<sup>๔</sup></b><br><br>เป็นหลักธรรมนำผู้ปฏิบัติไปสู่การ<br>เป็นนักบริหารที่มีประสิทธิภาพ<br>และสามารถนำมาบูรณาการวิธีการ<br>พัฒนาจริยธรรมของข้าราชการ<br>ตำรวจในด้านการบริหารงานให้<br>ประสบความสำเร็จอย่างมี<br>ประสิทธิภาพ<br><br>เป็นหลักการของการเป็นนัก<br>บริหาร ในที่นี้กล่าวถึง การทำงาน<br>อย่างนักบริหารที่ดี และมี<br>ประสิทธิภาพ ถึงแม้ว่าจะทำงานใน<br>ตำแหน่งหน้าที่ผู้บังคับบัญชา หรือผู้<br>ใต้บังคับ บัญชาาก็ตาม ก็สามารถ<br>ประกอบกิจการงานอย่างนักบริหาร<br>ที่ดีได้ |
| ๕. สนับสนุนให้นำ<br>ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง<br>มาเป็นแนวทางในการ<br>ปฏิบัติราชการ | การนำไปใช้เป็นแนวทางใน<br>การปฏิบัติเริ่มมีการขยายตัวเพิ่ม<br>มากขึ้นตามลำดับแต่เป็นแบบ<br>ค่อยเป็นค่อยไปตามสภาพของ<br>แต่ละพื้นที่ ขึ้นอยู่กับการ<br>บริหารงานของผู้บังคับบัญชา<br>ระดับสูงในการนำมาเป็น<br>นโยบายในการบริหารราชการ                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <b>ความสันโดษ<sup>๕</sup></b><br><br>ความยินดี ความพอใจในสิ่งที่มี<br>อยู่ เมื่อคนเห็นคุณค่าของความ<br>สันโดษแล้วจะเป็นส่วนหนึ่งของ<br>การส่งเสริมความซื่อสัตย์ ความ<br>จงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา<br>กษัตริย์ตามมา การบำเพ็ญความ<br>สันโดษจึงทำให้สามารถอยู่ในสังคม                                                                                                                                                                                                                               |

<sup>๔</sup> ทิ.ม. (ไทย) ๑๐/๑๓๖/๑๑๒.

<sup>๕</sup> ทิ.ส. (ไทย) ๕/๒๑๕/๓๓.

| วิธีการพัฒนาจริยธรรม<br>ของข้าราชการตำรวจ                                            | ปัญหาและอุปสรรค<br>ในการพัฒนา                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | หลักพุทธธรรมที่ใช้<br>บูรณาการ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|--------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                      | อย่างจริงจัง                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | ได้ด้วยความผาสุก ยินดี ในการเป็น<br>ผู้ให้และยินดีต่อการได้รับพอใจ ใน<br>ตนเอง ใช้ความสันโดษให้เกิดวัตถุ<br>ทรัพย์และคุณทรัพย์ มีความตั้งใจทำ<br>การทำงานอย่างมุ่งมั่น ทำให้สร้าง<br>ความเป็นปึกแผ่นได้ ผู้มีความ<br>สันโดษโดยแท้ย่อมมีความสุข<br>สำราญเบิกบานใจ มั่งคั่งด้วยทรัพย์<br>และคุณความดี                                                                                                                                                                                       |
| ๖. ส่งเสริมให้นำการ<br>บริหารงานราชการตาม<br>แนวทางการบริหาร<br>กิจการบ้านเมืองที่ดี | ถึงแม้จะมีกระบวนการปฏิบัติ<br>หน้าที่ราชการที่ประกอบด้วยก<br>ขั้นตอนก็ตาม ถ้าในแต่ละ<br>ขั้นตอนไม่ยึดถือกฎระเบียบ<br>หรือตัวบทกฎหมาย ขาด<br>คุณธรรม ขาดความซื่อสัตย์<br>สุจริต ขาดความโปร่งใส<br>หรือไม่เปิดโอกาสให้มีการ<br>ควบคุมตรวจสอบทั้งจากภายใน<br>และภายนอก รวมทั้งขาดการมี<br>ส่วนร่วมของประชาชน ขาด<br>ความรับผิดชอบ ในการ<br>ดำเนินงานและขาดความคุ้มค่า<br>ในการดำเนินงานในบางกรณี<br>แล้ว กระบวนการปฏิบัติราชการ<br>นั้น จะไม่ประสบผลสำเร็จ<br>เท่าที่ควร | <b>ทศพิธราชธรรม<sup>๖</sup></b><br>หรือ ราชธรรม ๑๐ คือ จริยวัตร ๑๐<br>ประการที่พระเจ้าแผ่นดินทรง<br>ประพฤติเป็นหลักธรรม ประจำ<br>พระองค์ หรือเป็นคุณธรรมประจำ<br>ตนของผู้ปกครองบ้านเมือง ให้มี<br>ความเป็นไปโดยธรรมและยัง<br>ประโยชน์สุขให้เกิดแก่ประชาชน<br>จนเกิดความชื่นชมยินดี ซึ่งความ<br>จริงแล้วไม่ได้จำเพาะเจาะจงสำหรับ<br>พระเจ้าแผ่นดินหรือผู้ปกครอง<br>แผ่นดินเท่านั้น บุคคลธรรมดาที่เป็น<br>ผู้บริหารระดับสูงในทุกองค์กรก็พึง<br>นำไปปฏิบัติตามหลักธรรมเหล่านี้<br>ได้เช่นกัน |

<sup>๖</sup> พ.ชา. (ไทย) ๒๘/๑๓๖/๑๑๒.

| วิธีการพัฒนาจริยธรรม<br>ของข้าราชการตำรวจ                                                                                                                               | ปัญหาและอุปสรรค<br>ในการพัฒนา                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | หลักพุทธธรรมที่ใช้<br>บูรณาการ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ๗. ส นั บ ส นุ น ไ ห้<br>ผู้บังคับบัญชา ผู้บริหาร<br>หรือแกนนำในการ<br>ปฏิบัติราชการนำ<br>หลักธรรมมาปรับใช้                                                             | ปัจจุบัน วิธีการพัฒนา<br>จริยธรรมของข้าราชการตำรวจ<br>ตาม กฎ.ก.ตร.ว่าด้วยประมวล<br>จริยธรรมและจรรยาบรรณของ<br>ตำรวจ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓<br>ซึ่งเป็นปัจจุบัน ยังไม่มีการนำ<br>หลักพุทธธรรมเข้ามาสอดแทรก<br>กับกฎ.ระเบียบต่างๆ ที่ชัดเจน<br>ทำให้ข้าราชการตำรวจอาจยังไม่<br>เข้าใจการนำหลักพุทธธรรมมา<br>เป็นแนวทางในการพัฒนา<br>จริยธรรมของตนเองได้ | <b>กุศลกรรมบถ<sup>๗</sup></b><br>การปฏิบัติตนเป็นคนดี ด้วยการ<br>ประพฤติดี ปฏิบัติชอบ ถือเป็น<br>รูปแบบของคนดีการพัฒนา<br>จริยธรรม ต้องเริ่มต้นที่การปลูกฝัง<br>อบรม ฝึกฝนด้านจิตใจให้เป็นคนดีมี<br>ศีลธรรมตั้งแต่แรก ดังนั้น การ<br>พัฒนาจริยธรรมทั้งทางกาย ความคิด<br>และจิตใจ รวมถึงทักษะการทำงาน<br>ให้เป็นคนดีมีคุณธรรม ศีลธรรม<br>จริยธรรม มีทัศนคติที่ถูกต้อง มี<br>ค่านิยมที่เหมาะสมดีงาม ย่อม<br>สามารถนำไปพัฒนาตนเองให้มี<br>จิตสำนึก มีอุดมการณ์ มีความ<br>รับผิดชอบต่อหน้าที่ สามารถพัฒนา<br>หน่วยงานให้เป็นหน่วยงานที่มี<br>ประสิทธิภาพได้ |
| ๘. ส นั บ ส นุ น ไ ห้<br>หน่วยงานทั้งหลาย<br>รวมทั้งประชาชนเข้ามามี<br>ส่วนร่วมในการควบคุม<br>ตรวจสอบการปฏิบัติ<br>ราชการของข้าราชการ<br>ด้านจริยธรรมอย่าง<br>ต่อเนื่อง | ปัจจุบันมีการสนับสนุนให้<br>หน่วยงานทั้งหลายรวมทั้ง<br>ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมใน<br>การควบคุมตรวจสอบการ<br>ปฏิบัติราชการด้านจริยธรรม<br>ตามนโยบายของผู้บังคับบัญชา<br>เพิ่มมากขึ้น แต่การประสานงาน<br>และการนำไปปฏิบัติยังเป็นแบบ                                                                                                                    | <b>ทศ ๖<sup>๘</sup></b><br>เป็นหลักธรรมนำผู้ปฏิบัติไปสู่<br>การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคล<br>รอบข้างที่เกี่ยวข้องที่ต้อง<br>ประสานงานกัน สามารถนำมา<br>บูรณาการวิธีการพัฒนาจริยธรรม<br>ของข้าราชการตำรวจในด้านการมี<br>มนุษยสัมพันธ์ที่ดีเพื่อสร้างความ                                                                                                                                                                                                                                                                                               |

<sup>๗</sup> ม.ม. (ไทย). ๑๒/๔๔๑/๔๗๕-๔๗๘.

<sup>๘</sup> ทศ.ปา. (ไทย). ๑๑/๒๖๖-๒๗๔/๒๑๒-๒๑๘.

| วิธีการพัฒนาจริยธรรม<br>ของข้าราชการตำรวจ | ปัญหาและอุปสรรค<br>ในการพัฒนา                                                            | หลักพุทธธรรมที่ใช้<br>บูรณาการ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                           | ค่อยเป็นค่อยไปตามนโยบาย<br>ของผู้บังคับบัญชาแต่ละท่านจึง<br>ขาดความต่อเนื่องในบางพื้นที่ | สามัคคีในหน่วยงาน เป็นเครื่องมือ<br>ในการร่วมแรงร่วมใจกันปฏิบัติ<br>หน้าที่ให้ประสบความสำเร็จได้<br>อย่างมีประสิทธิภาพ การนำหลักทศ<br>๖ มาบูรณาการวิธีการพัฒนา<br>จริยธรรมของข้าราชการตำรวจใน<br>ด้านการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับ<br>บุคคลรอบข้างในการติดต่อ<br>ประสานงานที่เกี่ยวข้องกับการ<br>ปฏิบัติหน้าที่ คือ ทศเบื่องซ้าย<br>ได้แก่ ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน<br>ประชาชน และทศเบื่องล่าง ได้แก่<br>ผู้ใต้ บังคับบัญชา |

## ๔.๒ อภิปรายวิธีการพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจเชิงพุทธบูรณาการ

จากการศึกษาได้วิธีการพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจ ๘ วิธี ผู้วิจัยพบปัญหา  
และอุปสรรคในการพัฒนา โดยการนำหลักพุทธธรรมมาใช้บูรณาการในแต่ละวิธี ดังต่อไปนี้

**๔.๒.๑ วิธีที่ ๑ : การสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคคลหรือหน่วยงานภายนอก เข้ามามี  
ส่วนในการควบคุมตรวจสอบจริยธรรมของข้าราชการเพิ่มขึ้น**

พบว่ามีปัญหาและอุปสรรค คือ การปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ ที่ส่งผล  
กระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ อันเนื่องมาจากการเป็นพรรคพวกเดียวกันนั้น การ  
ตรวจสอบหรือตัดสินพิจารณาดำเนินการใดๆ จึงมักไม่ค่อยตรงไปตรงมา เกิดการครหาในการ  
ปฏิบัติหน้าที่ ถึงแม้ว่า จะมีบุคคลภายนอก เข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมการตรวจสอบจริยธรรม  
ของข้าราชการเพิ่มขึ้น แต่การพิจารณาคัดเลือกบุคคลภายนอก เข้ามามีส่วนร่วมนั้น ยังมีการอิงพรรค  
พวกเดียวกันหรือรู้จักคุ้นเคยกันมาเป็นคณะกรรมการตรวจสอบอยู่เป็นบางส่วน

ในกรณีนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอหลักพุทธธรรม อคติ ๔ ได้แก่ ฉันทาคติ ความลำเอียง เพราะชอบ โทสาคติ ความลำเอียงเพราะเกลียด โมหาคติ ความลำเอียงเพราะหลง และภยาคติ ความลำเอียงเพราะกลัว<sup>๕</sup> เพื่อนำมาบูรณาการวิธีการพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจ เหตุผลที่เสนอหลักธรรมนี้ เพราะว่า หลักพุทธธรรมที่ว่าด้วย หลักอคติ ๔ ถือเป็นหลักธรรมที่สามารถนำมาบูรณาการวิธีการพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจในด้านการปฏิบัติหน้าที่อย่างตรงไปตรงมาให้เว้นจากการกระทำที่ไม่ควรกระทำ เป็นความประพฤติที่ผุดด้วยความลำเอียง ด้วยความไม่เที่ยงธรรม นำไปปฏิบัติจะทำให้เกิดผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น

จากความเห็นของผู้วิจัยที่เสนอหลักธรรมนี้เพื่อใช้แก้ไขและพัฒนาวิธีการพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจที่ไม่ประสบความสำเร็จนั้นสอดคล้องกับความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์หลายท่านโดยศาสตราจารย์พิเศษ จานงค์ ทองประเสริฐ<sup>๖</sup> กล่าวว่า “ตำรวจต้องปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมามีความยุติธรรม ปราศจากอคติทั้งปวง ต้องมีความเป็นกลาง ถือเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องยึดปฏิบัติในการทำงาน” ซึ่งประเด็นสำคัญอยู่ที่การเป็นพรรคพวกเดียวกัน หรือระบบอุปถัมภ์ในหมู่พวกของตน ทำให้การควบคุมการตรวจสอบจริยธรรมของข้าราชการตำรวจเป็นไปด้วยความลำเอียง ไม่เที่ยงตรง

ด้วยเหตุนี้ จึงต้องมีการสนับสนุน ส่งเสริมให้บุคคลหรือหน่วยงานภายนอก เข้ามามีส่วนในการควบคุมตรวจสอบจริยธรรมของข้าราชการเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับความเห็นของ ศศิธร วงศ์เมตตา<sup>๗</sup> กล่าวว่า ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ตำรวจมีปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น โดยเฉพาะในพื้นที่ เช่น อบต, อำเภอ, โรงพยาบาล, โรงเรียน, วัด, ฯลฯ เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างคนในชุมชนเดียวกันให้รักและสามัคคีกันอย่างไม่เลือกปฏิบัติ

ซึ่งนอกจากจะช่วยลดปัญหาการปฏิบัติหน้าที่อย่างไม่ตรงไปตรงมาได้ในระดับหนึ่งแล้ว การนำหลัก อคติ ๔ มาช่วยเสริมสร้างวิธีการพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจให้เข้าใจ และนำไปปฏิบัติจะทำให้เกิดผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับความเห็นของ พล.ต.ท.ภวัตร พรหมมะฤกษ์<sup>๘</sup> ได้กล่าวว่า “การปฏิบัติหน้าที่ต้องมีความซื่อสัตย์ ยุติธรรม ตรงไปตรงมา ยึดถือความถูกต้องเป็นหลักสำคัญของการมีวินัยในการปฏิบัติหน้าที่ ถ้าข้าราชการตำรวจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ

<sup>๕</sup> พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์*, พิมพ์ครั้งที่ ๑๕, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ สหธรรมิก, ๒๕๕๓), หน้า ๔๓๒.

<sup>๖</sup> สัมภาษณ์ ศ.พิเศษ จานงค์ ทองประเสริฐ, ราชบัณฑิต, ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๖.

<sup>๗</sup> สัมภาษณ์ ศศิธร วงศ์เมตตา, ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาฝ่ายประถมศึกษา จ.ชัยนาท, ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๖.

<sup>๘</sup> สัมภาษณ์ พล.ต.ท.ภวัตร พรหมมะฤกษ์, ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดชัยนาท, ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๖.

บริสุทธิ์ ยุติธรรมแล้ว จะเกิดความมั่นใจในการตรวจสอบ” และชลิตา ศรีทอง<sup>๓๓</sup> กล่าวว่า “ข้าราชการตำรวจต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงตรง มีความซื่อสัตย์ ยุติธรรมไม่เลือกปฏิบัติ มีความเสมอภาคกันเท่าเทียมกัน ปฏิบัติหน้าที่อย่างโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา จะทำให้เป็นที่รักและศรัทธากับประชาชน”

จากที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยสามารถนำเสนอเป็นวิธีการได้ดังต่อไปนี้

๑) จัดให้มีการคัดเลือกบุคคลภายนอกเข้ามามีส่วนในการควบคุมตรวจสอบจริยธรรมของข้าราชการตำรวจโดยคัดเลือกจากประชาชนหรือหน่วยงานในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ โดยตั้งคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกจากคุณสมบัติที่เหมาะสมตามกฎระเบียบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติและตรวจสอบประวัติอย่างละเอียด โดยเฉพาะเรื่องของควมมีคุณธรรมอย่างเคร่งครัดที่สุด

๒) จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการข้าราชการตำรวจ เพื่อรับทราบผลการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจอย่างต่อเนื่องทุกสัปดาห์

๓) จัดให้มีกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างคณะกรรมการ กับข้าราชการตำรวจเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

๔) จัดอบรมหรือบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการทำงานด้วยความยุติธรรมโดยยึดหลักกอคติ ๔ เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่

สรุปได้ว่า วิธีการพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจด้วยการสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคคลหรือหน่วยงานภายนอก เข้ามามีส่วนในการควบคุมตรวจสอบจริยธรรมของข้าราชการเพิ่มขึ้นนั้น ปัญหาและอุปสรรคที่พบ เนื่องมาจากการคัดเลือกกลุ่มบุคคลที่เป็นพรรคพวกเดียวกัน เข้ามาทำการตรวจสอบหรือตัดสินพิจารณาดำเนินการใดๆ จึงมักไม่ค่อยตรงไปตรงมา ดังนั้น การนำหลักกอคติ ๔ มาใช้บูรณาการวิธีการนี้ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนี้จะสามารถทำให้ประสบผลสำเร็จได้

#### ๔.๒.๒ วิธีที่ ๒ : การสนับสนุนให้ดำเนินคดี และลงโทษข้าราชการที่ประพฤติมิชอบตามบทบัญญัติของกฎหมายอย่างเคร่งครัด

พบว่ามีปัญหาและอุปสรรค คือ การละเลยการลงโทษอย่างเข้มงวดทำให้ข้าราชการที่ประพฤติมิชอบ ไม่เกรงกลัว ไม่สนใจ หรือไม่เชื่อฟังคำสั่งผู้บังคับบัญชา ไม่ปฏิบัติตามระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ในองค์กร

<sup>๓๓</sup> สัมภาษณ์ ชลิตา ศรีทอง, รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ฝ่ายประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี, ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๖.

ในกรณีนี้ผู้วิจัยนำเสนอหลักธรรม ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา<sup>๙๔</sup> ด้วยเหตุผลที่ เพราะว่า เป็นหลักใหญ่ของพระพุทธศาสนา เป็นระบบและเป็นกระบวนการทั้งหมดของการพัฒนา คน โดยเฉพาะการพัฒนาจริยธรรม จากหลักไตรสิกขานี้ พระพุทธเจ้าทรงแสดงหลักธรรมและข้อ ธรรมแยกย่อยออกไปมากมาย ซึ่งแต่ละหลักธรรมนั้นก็คือข้อปฏิบัติเพื่อการพัฒนาชีวิต พัฒนาสังคม ในขั้นตอนจะมีสาระของไตรสิกขาผสมผสานบูรณาการในรูปแบบต่างๆ ตามความเหมาะสมกับ สถานการณ์แต่ละกรณี

จากความเห็นของผู้วิจัยที่เสนอหลักธรรมนี้เพื่อใช้แก้ไขและพัฒนาวิธีการพัฒนา จริยธรรมของข้าราชการตำรวจที่ไม่ประสบความสำเร็จนั้นสอดคล้องกับความเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ให้สัมภาษณ์หลายท่านโดยศาสตราจารย์พิเศษ จันทน์ ทองประเสริฐ<sup>๙๕</sup> ได้กล่าวว่า ตำรวจมีหน้าที่ เป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ ดังนั้น ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมีคุณธรรม อุดมคติ เสียสละ จึงจะถือว่าเป็น ตำรวจที่ดีของประชาชน

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ปรีชา ช้างขวัญยืน<sup>๙๖</sup> กล่าวว่า การจะพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมไม่ว่าจะเป็นใครก็ตาม ต้องขึ้นอยู่กับพื้นฐานธรรมะที่นำมาใช้และความเข้าใจที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละบุคคล หากจะพัฒนาต้องเริ่มต้นตั้งแต่ยังเป็นเด็ก เปรียบเสมือน ไม้อ่อน คัดง่าย ไม้แก่ตัดยาก ถ้ามีการกระทำผิดระเบียบ ต้องมีบทลงโทษมิให้เป็นเยี่ยงอย่าง ทำความดีก็มี รางวัลให้เป็นขวัญและกำลังใจ แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เพื่อให้ตำรวจได้ ใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญว่าสิ่งใดควรทำไม่ควรกระทำ ถ้าทำแล้วจะมีผลเป็นอย่างไร

พล.ต.ต.โกศล บัวประเสริฐ<sup>๙๗</sup> กล่าวว่า ตามที่ ก.ตร.ได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติ นั้น เห็นว่าได้กำหนดกรอบและแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจไว้อย่างครบถ้วนและเหมาะสม แล้ว ซึ่งหากตำรวจทุกนายยึดถือปฏิบัติได้อย่างครบถ้วนจะบังเกิดผลดีต่อหน่วยงานราชการและ ประชาชนโดยรวม หากเพียงแต่ข้าราชการตำรวจทุกนายมีศีลธรรมประจำใจควบคู่กันไปด้วยก็จะ บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ ก.ตร. กำหนดไว้

พล.ต.ต.ภวัต พรหมมะฤๅณ<sup>๙๘</sup> กล่าวว่า จริยธรรมมีส่วนในการควบคุมความ ประพฤติทั้งภายในและภายนอก ได้แก่ ภายใน คือ ตัวเองต้องซื่อสัตย์ รู้จักพัฒนาตนเอง เป็นคนดีมี ศีลธรรม มั่นใจตนเอง ในการปฏิบัติหน้าที่ทั้งในฐานะที่ตนเป็นผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา

<sup>๙๔</sup> สัมภาษณ์ ศ.พิเศษ จันทน์ ทองประเสริฐ, ราชบัณฑิต, ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๖.

<sup>๙๕</sup> สัมภาษณ์ ศ.กิตติคุณ ปรีชา ช้างขวัญยืน, ผู้อำนวยการศูนย์พุทธศาสนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๖.

<sup>๙๖</sup> สัมภาษณ์ พล.ต.ต.โกศล บัวประเสริฐ, ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดสิงห์บุรี, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๖.

<sup>๙๗</sup> สัมภาษณ์ พล.ต.ต.ภวัต พรหมมะฤๅณ, ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดชัยนาท, ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๖.

ส่วนภายนอก คือ ต้องปฏิบัติตามกติกา กฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ อาทิ กฎหมายต่างๆ ที่สูงสุดคือ กฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎระเบียบอื่นๆ อันเป็นกรอบกติกาให้พึงปฏิบัติ

พ.ต.อ.สุรินทร์ ทับพันบุปผา<sup>๙๘</sup> กล่าวว่า ข้าราชการตำรวจต้องมีวินัยในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด ยึดถือกฎระเบียบ กติกา ข้อบังคับของกฎหมายเป็นหลักสำคัญ หากข้าราชการตำรวจทุกคนปฏิบัติตามระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัดแล้ว ปัญหาการกระทำความผิดหรือมีความประพฤติที่มีข้อบกพร่อง ก็จะลดลงหรือหมดไป

มนทวรรณ วุฒิวิธานนท์<sup>๙๙</sup> กล่าวว่า คุณธรรมของตำรวจที่เป็นจริยธรรมและจรรยาบรรณถือเป็นสิ่งที่ดีที่จะต้องมีความควบคุม ตรวจสอบดูแลความประพฤติของตำรวจ แต่ตำรวจจะต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่กำหนดไว้ตาม กฎ.ก.ตรให้ครบถ้วนจะทำให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นและศรัทธา

ศศิธร วงศ์เมตตา<sup>๑๐๐</sup> กล่าวว่า เห็นด้วยกับการสนับสนุนให้ดำเนินคดี และลงโทษข้าราชการที่ประพฤติผิดตามบทบัญญัติของกฎหมายอย่างเคร่งครัด เพราะว่า ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของข้าราชการตำรวจจะได้เกิดความเชื่อมั่นและเกิดความศรัทธาต่อข้าราชการตำรวจมากขึ้น สร้างภาพพจน์ที่ดีแก่วงการตำรวจได้เป็นอย่างดี

สัญญา จิวจำเริญ<sup>๑๐๑</sup> กล่าวว่า โดยพื้นฐานของตำรวจส่วนใหญ่เป็นคนดี ตำรวจที่ปฏิบัติตนมีระเบียบวินัย สามารถพัฒนาให้เป็นตำรวจที่มีคุณธรรมจริยธรรมที่ดียิ่งขึ้นไปได้ ทั้งนี้ ผู้บังคับบัญชามีส่วนสำคัญในการที่จะสนับสนุนคนดีด้วยการยกย่อง เชิดชู ชื่นชม ให้กำลังใจ หากตำรวจที่ปฏิบัติผิดระเบียบวินัยหรือออกนอกกลุ่มนอกทาง ผู้บังคับบัญชา ต้องว่ากล่าวตักเตือน หรือลงโทษตามเหตุสมควร

จากที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยสามารถนำเสนอเป็นวิธีการดังนี้

๑) จัดให้ข้าราชการตำรวจระดับผู้ปฏิบัติการเข้าฝึกอบรมหรือฟังบรรยายให้ความรู้ในการนำหลักไตรสิกขามาปรับใช้ในการปฏิบัติหน้าที่เป็นประจำอย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง

<sup>๙๘</sup> สัมภาษณ์ พ.ต.อ.สุรินทร์ ทับพันบุปผา, รองผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดอ่างทอง, ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๖.

<sup>๙๙</sup> สัมภาษณ์ มนทวรรณ วุฒิวิธานนท์, ผู้อำนวยการเขตการศึกษา เขต ๕ จังหวัดสิงห์บุรี, ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๖.

<sup>๑๐๐</sup> สัมภาษณ์ ศศิธร วงศ์เมตตา, ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาฝ่ายประถมศึกษา จ.ชัยนาท, ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๖.

<sup>๑๐๑</sup> สัมภาษณ์ สัญญา จิวจำเริญ, นักธุรกิจ จังหวัดปทุมธานี, ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๖.

๒) ให้ข้าราชการตำรวจปฏิบัติศาสนกิจต่างๆ เป็นประจำ เช่น การทำบุญใส่บาตร ทุกวันพระ เข้าวัดฟังเทศน์ฟังธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง

สรุปว่า วิธีการพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจด้วยการสนับสนุนให้ดำเนินคดี และลงโทษข้าราชการที่ประพฤติมิชอบตามบทบัญญัติของกฎหมายอย่างเคร่งครัดนั้น พบว่า ผู้บังคับบัญชาหรือผู้ที่มีอำนาจในการพิจารณาการลงโทษยังมีการละเลยในการลงโทษอย่างจริงจัง ทำให้ข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบไม่เกรงกลัว ไม่เชื่อฟังผู้บังคับบัญชา ส่งผลกระทบต่อการขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ ดังนั้น การนำหลักไตรสิกขามาผสมผสานกับการบังคับใช้วิธีการนี้จะช่วยให้ลดปัญหาที่เกิดขึ้นได้ เพราะหลักธรรมนี้ถือเป็นข้อปฏิบัติเบื้องต้น เพื่อการพัฒนาชีวิต พัฒนาสังคม ในขั้นตอนนี้จะมีสาระของไตรสิกขาผสมผสานบูรณาการในรูปแบบต่างๆ ตามความเหมาะสม

#### ๔.๒.๓ วิธีที่ ๓ : การต่อต้านหรือไม่สนับสนุนค่านิยมของข้าราชการไทยที่มีอยู่แล้วในสังคม ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ

พบว่ามีปัญหาและอุปสรรค คือการต่อต้านหรือไม่สนับสนุนค่านิยมที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ ยังไม่มีความชัดเจนหรือทำเป็นนโยบายอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน และต่อเนื่อง ทั้งนี้ ค่านิยมที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศมีมานานแล้ว จนข้าราชการบางส่วนถือปฏิบัติจนเป็นประเพณีและวัฒนธรรมจนเป็นเรื่องปกติ

ในกรณีนี้ผู้วิจัยนำเสนอหลักพุทธธรรม บุญกิริยาวัตถุ (ทาน ศีล ภาวนา) ด้วยเหตุผลเพราะว่า หลักธรรมนี้เป็นข้อปฏิบัติที่ขยายมาจากไตรสิกขาลงมาสู่ชีวิตและสังคมในวงกว้าง ซึ่งต้องเกี่ยวข้อกัน มีความสัมพันธ์กับผู้อื่นที่แตกต่างหลากหลาย หลักบุญกิริยาวัตถุ เป็นหลักการทำบุญ ๓ อย่าง ซึ่งเป็นหลักการเบื้องต้นในการฝึกฝน พัฒนาชีวิตให้เจริญงอกงามยึดมั่นในความดี เป็นพื้นฐานของการประพฤติดี ปฏิบัติชอบตามหลักการที่ถูกต้อง เสริมสร้างความมั่นคงและความสงบสุขของสังคม

จากความเห็นของผู้วิจัยที่เสนอหลักธรรมนี้เพื่อใช้แก้ไขและพัฒนาวิธีการพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจที่ไม่ประสบความสำเร็จนั้นสอดคล้องกับความเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์หลายท่านโดย พระพรหมบัณฑิต, ศ.ดร.<sup>๒๒</sup> กล่าวว่า ตำรวจควรปฏิบัติตามหลักบุญกิริยาวัตถุ ได้แก่ ทาน ศีล ภาวนา ที่เป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต หากปฏิบัติตามได้ครบถ้วน ก็

<sup>๒๒</sup> สัมภาษณ์ พระพรหมบัณฑิต, ศ.ดร., อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๖.

จะเป็นบุคคลที่ได้ชื่อว่ามีคุณธรรมเป็นพื้นฐานอยู่ในจิตใจ จะส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่มีคุณธรรมตามไปด้วย

ทาน คือ การให้การเผื่อแผ่แบ่งปัน ที่ควรเน้นคือการถวายทานแก่พระภิกษุสามเณร ในฐานะที่ท่านปฏิบัติธรรม เป็นแบบอย่างและเป็นผู้ดำรงธรรมไว้ให้แก่สังคม ซึ่งได้อุทิศตนให้แก่พระธรรม ด้วยการเล่าเรียน ปฏิบัติ และเผยแผ่สั่งสอน โดยมีได้ประกอบอาชีพเลี้ยงชีวิตด้วยผลตอบแทน และฝากชีวิตด้านวัตถุไว้กับประชาชนชาวพุทธ จึงถือเป็นหน้าที่ที่จะดูแลทำนุบำรุง ให้มีกำลังบำเพ็ญศาสนกิจ ด้วยการถวายปัจจัย ๔ ตามกำลังศรัทธา

รศ.สุมิตร เทียนทอง<sup>๒๓</sup> กล่าวว่า การสร้างค่านิยมในด้านการประพฤติปฏิบัติ ด้วยการเสริมสร้างปัญญาการให้ความรู้ การฝึกอบรมหรือการจัดโครงการต่างๆ ให้ตำรวจซึมซับในเรื่องคุณธรรม ศีลธรรมอย่างต่อเนื่อง เช่น ทำบุญตักบาตร การนิมนต์พระสงฆ์มาเทศนาในที่ทำงานทุกเดือน หรืออาทิตย์ละครั้งตามความเหมาะสม เพื่อการมีส่วนร่วมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กับประชาชนในพื้นที่ ตลอดจนการสงเคราะห์ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ที่มีความจำเป็น เช่น ให้เสื้อผ้า อาหาร และปัจจัยยังชีพทั้งหลายแก่ผู้ด้อยโอกาส คนยากไร้ ขาดแคลนทั่วไป คนเจ็บไข้ คนพิการ ผู้ตกทุกข์ได้ยาก ผู้ประสบภัย เช่น อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัยเพื่อสร้างความคุ้นเคยจะทำให้ข้าราชการตำรวจเป็นผู้มีค่านิยมที่คนดีมีศีลธรรม

การรักษาศีล ๕ สำหรับคฤหัสถ์ คือ ชาวบ้านผู้ยังแสวงหาวัตถุ หรือสิ่งเสพบริโภคต่างๆ เมื่อต่างคนต่างหา ทุกคนก็อยากได้ อยากเอาให้มากที่สุด คนที่มีกำลัง มีโอกาส มีความสามารถมากกว่า ก็จะข่มเหงรังแกคนที่อ่อนแอกว่า ที่ด้อยกว่า ด้อยโอกาส สังคมก็จะเดือดร้อนเต็มไป ด้วยการเบียดเบียน เอารัดเอาเปรียบกัน แข่งขันแย่งชิง ด้วยเหตุนี้การวางกรอบ ศีล ๕ ไว้เป็นขอบเขตโดยไม่มีการละเมิดต่อกันแล้ว สังคมก็จะสงบสุขตามลำดับ และทุกคนอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขตามเหตุปัจจัย

๑) เว้นจากปาณาติบาต ไม่ละเมิดต่อชีวิตร่างกายกัน รวมทั้งไม่รังแกสัตว์

๒) เว้นจากอกินนาทาน ไม่ละเมิดต่อกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของกันและกัน

๓) เว้นจากกาเมสุมิจนจาร ไม่ละเมิดต่อคู่ครองของรัก ของหวงกัน

๔) เว้นจากมุสาวาท ไม่ละเมิดต่อกันทางวาจา ไม่ทำร้ายหรือทำลายผลประโยชน์กันด้วยวาจาเท็จ โกหกหลอกลวง

<sup>๒๓</sup> สัมภาษณ์ รศ.สุมิตร เทียนทอง, ที่ปรึกษาอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๖.

๕) เว้นจากสุรยาเมาสิ่งเสพติด ไม่คุกคามต่อความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยของผู้อื่น ด้วยการมีพฤติกรรมที่ขาดสติสัมปชัญญะเพราะสิ่งเสพติด

พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส,รศ.ดร.<sup>๒๔</sup> กล่าวว่า ตำรวจเปรียบเสมือนตำรวจ ๕ นาย ที่คอยรักษาสีล ๕ ข้อ ของประชาชนเพื่อการดำเนินชีวิตอย่างสงบสุข ดังนี้ การรักษาสีลข้อที่ ๑ คือ คอยป้องกันปราบปรามไม่ให้เกิดการเข่นฆ่าทำร้ายกัน, การรักษาสีลข้อที่ ๒ คือคอยป้องกันปราบปรามไม่ให้ลัก ขโมย วัง จิง ปล้นทรัพย์สิน, การรักษาสีลข้อที่ ๓ คอยป้องกันปราบปรามการละเมิดทางเพศทุกกรณี, การรักษาสีลข้อที่ ๔ คือคอยป้องกันปราบปรามการหมิ่นประมาทใส่ร้ายป้ายสีกัน, การรักษาสีลข้อที่ ๕ คือคอยป้องกันปราบปรามการเสพสิ่งเสพติดให้โทษทั้งหมด หากผู้ใดละเมิดสีล ๕ ตำรวจมีหน้าที่จับกุมดำเนินคดีอย่างเด็ดขาด ทั้งนี้ตำรวจต้องเป็นผู้ที่รักษาสีลเองด้วย จึงสามารถรักษาสีลกับประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ พ.ต.อ.สุรินทร์ ทับพันบุผา กล่าวว่า ให้ยึดสีล ๕ เป็นหลักโดยเน้นสีลข้อที่ ๔ คือการไม่พุดต่อกัน ข้อนี้สำคัญมากหากตำรวจพุดแต่เรื่องจริง ตรงไปตรงมา โดยยึดหลักความจริงเป็นสิ่งไม่ตาย ทุกอย่างเป็นสัจธรรมสามารถตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ได้ตลอดเวลาโดยไม่ต้องกลัวความผิดใดๆ การอบรมพัฒนาให้ความรู้กับตำรวจทุกระดับชั้น ด้วยการเข้าวัดปฏิบัติธรรม สอดแทรกในหลักสูตรการอบรมของตำรวจอย่างต่อเนื่อง จะสามารถพัฒนาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจได้อีกวิธีหนึ่ง

ทั้งนี้ การสร้างค่านิยมที่พึงประสงค์ของสังคม อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ ต่อการพัฒนาประเทศชาติ ศาสตราจารย์ ดร. สมภาร พรหมทา กล่าวว่า ชุมชนหรือสังคมของตำรวจต้องพยายามสร้างภาพลักษณ์หรือค่านิยมว่าเป็นชุมชนของผู้มีปัญญา ชอบแสวงหาปัญญา รู้จักคิด รู้จักศาสนา ผู้บังคับบัญชามีนโยบายส่งเสริมให้ตำรวจรักการอ่านหนังสือดีๆ โดยเฉพาะด้านมนุษยศาสตร์ เพื่อการมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มองโลกในแง่ดี เข้าใจชีวิตทั้งตนเองและผู้อื่น จะเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน

ภาวนา คือ การพัฒนาชีวิต โดยเฉพาะในที่นี้หมายถึงการพัฒนาชีวิตด้านใน คือ การพัฒนาจิตใจและปัญญา และที่เน้นเป็นพิเศษสำหรับภาวนาในระดับ บุญกิริยาวัตถุนี้ พระพุทธเจ้าทรงหมายถึงการเจริญเมตตาจิต ซึ่งเป็นฐานของทานและศีล เพราะเมตตาหรือความมีน้ำใจไมตรีต่อกันนี้เป็นคุณสมบัติที่แท้จริงในตัวมนุษย์ที่จะรักสันติภาพไว้ในสังคมและทำให้โลกมีความร่มเย็นเป็นสุข พระพรหมบัณฑิต,ศ.ดร. กล่าวว่า การพัฒนาจริยธรรมมีส่วนในการควบคุมความประพฤติทั้งภายในและภายนอก ได้แก่ ภายใน คือ การพัฒนาปัญญา ต้องซื่อสัตย์ รู้จักพัฒนา

<sup>๒๔</sup> สัมภาษณ์ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส,รศ.ดร., ผู้ช่วยอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๖.

ตนเอง เป็นคนดีมีศีลธรรม มั่นใจตนเอง ในการปฏิบัติหน้าที่ทั้งในฐานะที่ตนเป็นผู้บังคับบัญชาและ  
ผู้ใต้บังคับบัญชา ส่วนภายนอก คือ ต้องปฏิบัติตามกติกากฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ อาทิ กฎหมายต่างๆ  
ที่สูงสุดคือ กฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎระเบียบอื่นๆ อันเป็นกรอบกติกาให้พึงปฏิบัติ

ศาสตราจารย์พิเศษ จำนงค์ ทองประเสริฐ<sup>๒๕</sup> กล่าวว่า ข้าราชการตำรวจทุกคน ไม่  
ว่าจะเป็นผู้บังคับบัญชา และผู้ใต้บังคับบัญชา ควรมีค่านิยมที่เป็นคติเตือนใจว่า “จงทำงานเพื่องาน  
อย่าทำงานเพื่อเงิน ยศ ตำแหน่ง เพราะเมื่อไม่ได้จะเป็นทุกข์ แต่ถ้าทำงานเพื่องาน ผลงานจะเป็นที่  
ประจักษ์ จะทำให้เราสุขใจ เมื่อมีความสุขกับการทำงานจะส่งผลให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน  
มากยิ่งขึ้น

พ.ต.อ. ทศพร บรรจงเขียน<sup>๒๖</sup> กล่าวว่า ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ  
ถือเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นจิตสำนึก อุดมการณ์ของการเป็นตำรวจมืออาชีพ นอกจากนี้ ควรเพิ่ม  
นโยบายของรัฐบาลเข้าไปเสริม เช่น ระเบียบ วินัย ข้อบังคับ และคำสั่งต่างๆ หรือนโยบายของ  
ผู้บังคับบัญชา

จากที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยสามารถนำเสนอเป็นวิธีการได้ดังต่อไปนี้

๑) จัดอบรมหรือบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดีมี  
คุณธรรมโดยยึดหลักบุญกิริยาวัตถุ ๓ ได้แก่ ทาน ศีล ภาวนา เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่

๒) ให้การยกย่องเชิดชูเกียรติข้าราชการตำรวจที่มีความประพฤติดีปฏิบัติชอบ เพื่อ  
ส่งเสริมคนดีมีคุณธรรมในการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

การต่อต้านหรือไม่สนับสนุนค่านิยมของข้าราชการไทยที่มีอยู่แล้วในสังคม ที่เป็น  
อุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ ผู้บังคับบัญชาได้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสร้างค่านิยมที่ถูกต้อง  
ไว้ว่า “ให้รู้จักคำว่า “พอ” คือ เพียงพอ พอใจในสิ่งที่ตนมี จงมีความพอใจในอาชีพตำรวจ ปฏิบัติ  
หน้าที่ให้เต็มที่ให้ดีที่สุด โดยมีผู้บังคับบัญชาเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา, ควรมีโครงการ  
ตำรวจสีขาว ดาวคุณธรรม เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจตลอดไป จะทำให้ลดปัญหา  
การวิ่งเต้นให้น้อยลงได้, ตำรวจทุกคนควรปฏิบัติตามหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด ถ้าทุกคนรู้จักหน้าที่  
ของตนเอง การทำงานก็จะไม่มีปัญหา เป็นต้น

<sup>๒๕</sup> สัมภาษณ์ ศ.พิเศษ จำนงค์ ทองประเสริฐ, ราชบัณฑิต, ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๖.

<sup>๒๖</sup> สัมภาษณ์ พ.ต.อ.ทศพร บรรจงเขียน, รองผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดนนทบุรี, ๒๘ สิงหาคม  
๒๕๕๖.

#### ๔.๒.๔ วิธีที่ ๔ : ผู้บังคับบัญชาควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติ

##### ราชการ

พบว่ามีปัญหาและอุปสรรค คือข้าราชการตำรวจระดับผู้บังคับบัญชาโดยส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความประพฤติดี ปฏิบัติชอบ สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีการปฏิบัติหน้าที่ให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา แต่เนื่องจากผู้บังคับบัญชาระดับสูงจะมีการแต่งตั้งโยกย้ายบ่อยครั้ง อาจเป็นปัญหาให้การบริหารงานขาดความต่อเนื่องต้องเริ่มต้นใหม่ตามนโยบายของผู้บังคับบัญชาคนใหม่ ซึ่งอาจมีความแตกต่างกันทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาต้องปรับตัวเพื่อสนองนโยบายของผู้บังคับบัญชาคนใหม่ จึงขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติหน้าที่ได้

ในกรณีนี้ผู้วิจัยนำเสนอหลักพรหมวิหาร ๔ ด้วยเหตุผลเพราะว่า เป็นหลักธรรมนำผู้ปฏิบัติไปสู่การเป็นนักบริหารที่มีประสิทธิภาพ และสามารถนำมาบูรณาการวิธีการพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจในด้านการบริหารงานให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ในที่นี้ ผู้วิจัยกล่าวถึง การทำงานอย่างนักบริหารที่ดี และมีประสิทธิภาพ ถึงแม้ว่าจะทำงานในตำแหน่งหน้าที่ผู้บังคับบัญชา หรือผู้ใต้บังคับบัญชาก็ตาม ก็สามารถประกอบกิจการงานอย่างนักบริหารที่ดีได้

จากความเห็นของผู้วิจัยที่เสนอหลักธรรมนี้เพื่อใช้แก้ไขและพัฒนาวิธีการพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจที่ไม่ประสบความสำเร็จนั้นสอดคล้องกับความเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์หลายท่านโดยพระพรหมบัณฑิต,ศ.ดร.<sup>๒๗</sup> ได้กล่าวว่า พรหมวิหาร ๔ เป็นหลักธรรมประจำใจของนักบริหาร ตำรวจทุกระดับชั้นถือเป็นนักบริหารด้วยกันทั้งสิ้น หากนำหลักธรรมข้อนี้มาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ เชื่อว่าตำรวจจะเป็นผู้ที่มีคุณธรรมที่สร้างความเชื่อมั่น และศรัทธากับประชาชนได้ นอกจากนี้สามารถแบ่งจริยธรรมได้เป็น ๒ ประเภท ได้แก่ จริยธรรมส่วนตัวและจริยธรรมส่วนรวม จริยธรรมส่วนตัว เป็นนิสัยส่วนตัว เช่น การประพฤติดีประพฤติชอบ ส่วนจริยธรรมส่วนรวมเป็นการกระทำต่อบุคคลอื่น ได้แก่ การประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อคนอื่น เช่น การบรรยายธรรม การอบรมสั่งสอนการให้คำแนะนำที่ดีต่อผู้อื่น เป็นต้น ทั้งนี้ ต้องมีจริยธรรมส่วนตัวที่ดีก่อน จริยธรรมส่วนรวมจึงจะตามมา ดังนั้น การพัฒนาต้องเริ่มที่ผู้นำ ด้วยการพัฒนาจริยธรรมนั้นมี ๒ แบบ ได้แก่ จากภายนอกสู่ภายใน และจากภายในสู่ภายนอก อธิบายได้ว่า ๑) การพัฒนาจากภายนอกสู่ภายใน เป็นการสร้างสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อจิตใจ เช่น การสร้างระบบการให้ทุนให้โทษ, การกำหราบคนที่ควรกำหราบ, การใช้กฎกติกาบังคับใช้, การฝึกอบรมที่ต้องใช้

<sup>๒๗</sup> สัมภาษณ์ พระพรหมบัณฑิต, ศ.ดร., อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๖.

ความอดทนต่างๆ ทั้งนี้ระบบต้องเข้มแข็ง ใจก็จะยอมรับ ๒) การพัฒนาจากภายในสู่ภายนอก เป็นการฝึกอบรมจิตใจโดยตรง เช่น การอบรมปลูกฝังด้วยการศึกษา การอ่านหนังสือ การปฏิบัติธรรม ให้มีสติตามทันอารมณ์ความรู้สึกตัวทั่วพร้อม การฝึกสมาธิเพื่อให้เกิดปัญญา ถือเป็นการฝึกการมีคุณธรรม ก่อนจะนำไปสู่การเป็นคนดีของสังคมอย่างถาวร

พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส,รศ.ดร.<sup>๒๘</sup> กล่าวว่า หลักการปกครองโดยการยึดหลักพรหมวิหาร ๔ ได้แก่ ความมีเมตตา ปรารถนาให้ผู้ร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชา มีความสุข, กรุณา การมีจิตสงสาร คิดอยากช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อนเป็นทุกข์ให้พ้นจากทุกข์, มุทิตา มีความยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นประสบความสำเร็จได้ดี มีความสุข, และอุเบกขา การวางตนเป็นกลางมีความเสมอภาค ปฏิบัติเท่าเทียมกันกับทุกคนจึงจะถือได้ว่าเป็นนักบริหารที่มีคุณธรรม นอกจากนี้ การพัฒนาจริยธรรมต้องเริ่มที่ผู้บังคับบัญชา เพราะถ้าผู้เป็นคณบดี ลูกน้องก็ปฏิบัติตามได้ แต่ถ้าผู้นำไม่ดี ต่อให้มีลูกน้องเป็นคนดี การทำงานก็ไม่มีความสุข เกิดปัญหาต่างๆ ตามมาไม่จบสิ้น

ด้วยเหตุนี้ จึงควรปลูกฝังความมีเมตตาให้เกิดขึ้นแก่คนทั้งหลาย โดยเฉพาะผู้บริหารที่จะต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำองค์กรในการที่จะปฏิบัติภารกิจให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นแบบอย่างที่ดีงามแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ในทุกอิริยาบถจนเป็นปกติวิสัย ธวัช ศรีสว่าง<sup>๒๙</sup> กล่าวว่า หลักพรหมวิหาร ๔ เหมาะสำหรับผู้บังคับบัญชาที่ต้องปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาที่สุด เพราะผู้บังคับบัญชาต้องมีเมตตา คือให้ความรัก มีความกรุณา คือการช่วยเหลือเกื้อกูล มีมุทิตา คือการยินดีเมื่อทำความดี และมีอุเบกขาคือมีความเสมอภาคกับผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคน โดยไม่เลือกปฏิบัติ จะทำให้เป็นที่รักและเป็นแบบอย่างที่ดีกับผู้ใต้บังคับบัญชา

รศ.สุมิตร เทียนทอง<sup>๓๐</sup> กล่าวว่า ผู้บังคับบัญชาต้องมีหลักพรหมวิหาร ๔ ในการเข้าถึงประชาชน หมายความว่า ดำรงต้องเป็นมิตรกับประชาชน มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันดังกล่าวนมิตรดำเนินชีวิตร่วมกันอย่างมีเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา หากปฏิบัติได้ตามหลักธรรมดังกล่าว จะเป็นที่ยอมรับ เกิดความเชื่อมั่นและศรัทธากับประชาชน ทำให้พื้นที่ที่รับผิดชอบเป็นพื้นที่สีขาวที่ปลอดจากคดีอาชญากรรมได้มากขึ้น

<sup>๒๘</sup> สัมภาษณ์ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส,รศ.ดร., ผู้ช่วยอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๖.

<sup>๒๙</sup> สัมภาษณ์ ธวัช ศรีสว่าง, ผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีจังหวัดอ่างทอง, ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๖.

<sup>๓๐</sup> สัมภาษณ์ รศ.สุมิตร เทียนทอง, ที่ปรึกษาอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๖.

การนำหลักพรหมวิหาร ๔ มาใช้พัฒนาจริยธรรมเพื่อเสริมสร้างการปฏิบัติหน้าที่  
ผสมผสานกับศาสตร์แห่งการบริหารงานที่ดี ทำให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ดังต่อไปนี้

- ๑) ทำให้เกิดการร่วมมือร่วมใจกันในการปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมาย
- ๒) ทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำงาน อยากทำงานด้วยความเต็มใจ มีความสามัคคี  
กลมเกลียว จงรักภักดีต่อองค์กร ทำให้องค์กรเกิดความเจริญก้าวหน้า
- ๓) ทำให้เกิดความรัก ความเมตตา ต่อกัน รู้สึกเป็นพวกเดียวกัน มีความเข้าใจกัน  
สามารถทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข
- ๔) ทำให้การติดต่อสื่อสารถึงกันง่ายขึ้นสะดวกขึ้นและยังสามารถใช้เป็นที่ในการ  
ประชาสัมพันธ์ให้ผู้อื่นได้เข้าใจและยอมรับการปฏิบัติงาน ตลอดจนสามารถใช้เพื่อรับฟังความ  
คิดเห็นจากบุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้อง อันจะเป็นผลดีต่อการนำมาในแง่ของการปรับปรุงองค์กรให้ไป  
ในทิศทางที่ดีขึ้นเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- ๕) ทำให้ปัญหาความขัดแย้งในระหว่างการทำงานลดน้อยลง ทำให้การบริหารจัด  
การง่ายขึ้น ผู้บริหารไม่ลำบากใจในการบริหาร

พล.ต.ต. โกศล บัวประเสริฐ<sup>๓๑</sup> กล่าวว่า การจะพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมต้องเริ่มที่  
ตัวเองในฐานะผู้บังคับบัญชาก่อน มีการพัฒนาตัวเองเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับลูกน้อง เมื่อลูกน้องเห็น  
เจ้านายปฏิบัติอย่างไร ลูกน้องก็จะปฏิบัติตาม การปฏิบัติธรรมถือเป็นการนำธรรมะเข้าสู่จิตใจอย่าง  
ได้ผล ทั้งนี้ ผู้ปฏิบัติต้องน้อมรับด้วยใจ เต็มใจในการปฏิบัติ จะใช้ระยะเวลานานแค่ไหน เป็นเรื่อง  
เฉพาะตัว แต่ถ้าหากปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเป็นประจำจนเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต เชื่อว่าจะสามารถ  
พัฒนาไปในทิศทางที่ดีอย่างแน่นอน

สมจิตต์ เพชรบดี<sup>๓๒</sup> กล่าวว่า ตำรวจเป็นผู้รักษากฎหมาย ดังนั้น ผู้นำต้องเป็น  
แบบอย่างที่ดีให้กับผู้ตาม ด้วยการคิดดี ทำดี นอกจากนั้น ยังต้องให้กำลังใจในการทำงานอย่างเสมอ  
ภาคและต่อเนื่อง ผู้บังคับบัญชาต้องเป็นต้นแบบของการเสียสละเพื่อส่วนรวม ถึงแม้จะมองว่าเป็น  
เรื่องยากหรืออาจต้องใช้ระยะเวลาพอสมควรในการที่จะพัฒนา แต่เชื่อว่าจะมีทิศทางไปในทางที่ดี  
ขึ้นกว่าเดิม

<sup>๓๑</sup> สัมภาษณ์ พล.ต.ต. โกศล บัวประเสริฐ, ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดสิงห์บุรี, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๖.

<sup>๓๒</sup> สัมภาษณ์ สมจิตต์ เพชรบดี, นักธุรกิจ จังหวัดสมุทรปราการ, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๖.

ชลิตา ศรีทอง<sup>๓๓</sup> กล่าวว่า ผู้บริหารระดับสูงต้องเป็นแบบอย่างของการเป็นผู้นำที่ดี ในลักษณะของการเป็น “แบบมากกว่าบอก” หมายถึง ไม่ใช่แค่เพียงการบอกให้ทำเท่านั้นแต่ต้องทำให้ดูเป็นแบบอย่างด้วย

จากที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยสามารถนำเสนอเป็นวิธีการได้ดังต่อไปนี้

๑) จัดอบรมหรือบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการเป็นนักบริหารที่ดีมีคุณธรรมโดยยึดหลักพรหมวิหาร ๔ ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา เป็นแนวทางในการปฏิบัติ

๒) ให้การยกย่องเชิดชูเกียรติข้าราชการตำรวจที่มีการปฏิบัติหน้าอย่างมีคุณธรรม เพื่อส่งเสริมคนดีในการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

จากที่กล่าวมานี้ สรุปได้ว่า ผู้บังคับบัญชาควรประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติราชการได้นั้น ผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาต้องเป็นผู้ที่ คุณธรรม โดยเน้นการพัฒนาตนเองจากภายในสู่ภายนอก คือการฝึกอบรมจิตใจโดยตรง เช่น การอบรมปลูกฝังด้วยการศึกษา การอ่านหนังสือ การปฏิบัติธรรม ให้มีสติตามทันอารมณ์ความรู้สึกตัวทั่วพร้อม การฝึกสมาธิเพื่อให้เกิดปัญญา ถือเป็นการฝึกการมีคุณธรรม ก่อนจะนำไปสู่การเป็นคนดีของสังคมอย่างถาวร และถือเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติราชการได้

#### ๔.๒.๕ วิธีที่ ๕ : การสนับสนุนให้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ

พบว่ามีปัญหาและอุปสรรค คือ การนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ เริ่มมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นตามลำดับแต่เป็นแบบค่อยเป็นค่อยไปตามสภาพของแต่ละพื้นที่ ขึ้นอยู่กับการบริหารงานของผู้บังคับบัญชาในระดับสูงในการนำมาเป็นนโยบายในการบริหารราชการอย่างจริงจัง

ในกรณีนี้ผู้วิจัยนำเสนอหลักความสันโดษ ด้วยเหตุผลเพราะว่า การนำมาปลูกฝังให้ข้าราชการตำรวจมีจิตสำนึกในหน้าที่ โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการถือเป็นสิ่งที่ดีที่ควรสนับสนุนโดยเริ่มที่ผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาเป็นผู้กำหนดนโยบายในการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ด้วยการให้ความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จ ได้แก่ ความสันโดษ, ความไม่ประมาท และการดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย ความสันโดษ คือ ความยินดี ความพอใจในสิ่งที่มีอยู่ เมื่อ

<sup>๓๓</sup> สัมภาษณ์ ชลิตา ศรีทอง, รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ฝ่ายประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี, ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๖.

คนเห็นคุณค่าของความสันโดษแล้วจะเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมความซื่อสัตย์ ความจงรักภักดี ต่อสถาบันชาติ ศาสนา กษัตริย์ตามมา

จากความเห็นของผู้วิจัยที่เสนอหลักธรรมนี้เพื่อใช้แก้ไขและพัฒนาวิธีการพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจที่ไม่ประสบความสำเร็จนั้นสอดคล้องกับความเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์หลายท่านโดย พระพรหมบัณฑิต,ศ.ดร.<sup>๓๔</sup> กล่าวว่า งานตำรวจเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย ดังนั้น การปฏิบัติหน้าที่ ควรเดินสายกลาง ดึงไม่หย่อนเกินไป ทำอย่างพอดีพอสมควร เช่น การนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางปฏิบัติทั้งการปฏิบัติหน้าที่และการดำเนินชีวิตตามสถานการณ์อย่างเหมาะสมจะทำให้ชีวิตมีคุณภาพที่ดีได้เปรียบเสมือนกับการให้ยาที่ถูกกับโรค

พล.ต.ต.กรเอก เพชรไชยเวส<sup>๓๕</sup> กล่าวว่า ผู้บังคับบัญชาควรมีวิธีการบริหารงานโดยให้ตำรวจในสังกัดทำงานอย่างมีความสุข สนุกกับการทำงาน มีจิตใจที่เอื้อเฟื้อแบ่งปัน ทำงานให้สำเร็จควบคู่ไปกับการหมั่นฝึกยุทธวิธีอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ผู้บังคับบัญชาก็ควรจัดสวัสดิการตามนโยบายเศรษฐกิจพอเพียง อาทิเช่น โครงการอาหารกลางวัน, การฝึกอบรมให้กับกลุ่มแม่บ้านตำรวจในสังกัด, การจัดให้มีการทำสมุดบันทึกรายรับรายจ่ายประจำวันสำหรับครอบครัวเพื่อควบคุมค่าใช้จ่าย เมื่อข้าราชการตำรวจได้รับการดูแลเอาใจใส่จากผู้บังคับบัญชาอย่างเต็มที่ที่จะเกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น การบำเพ็ญสันโดษ จึงทำให้สามารถอยู่ในสังคมได้ด้วยความสะดวก ยินดีในการเป็นผู้ให้และยินดีต่อการได้รับ พอใจในตนเอง ใช้ความสันโดษให้เกิดวัตรปฏิบัติและคุณธรรม มีความตั้งใจทำงานอย่างมุ่งมั่น ทำให้สร้างความเป็นปึกแผ่นได้ ผู้มีความสันโดษโดยแท้ย่อมมีความสุข สำราญเบิกบานใจ มั่งคั่งด้วยทรัพย์และคุณความดี

พล.ต.ต.ภวัต พรหมมะกุด<sup>๓๖</sup> กล่าวว่า การส่งเสริมให้ข้าราชการตำรวจประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดีของสังคม โดยไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ไม่ดีทุกชนิด มีการสนับสนุนให้ตำรวจเข้าวัดฟังเทศน์ฟังธรรม ส่งเสริมให้มีจิตอาสา ทำประโยชน์เพื่อสาธารณะ พร้อมทั้งให้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ มาใช้ในการดำเนินชีวิต อีกทั้ง

<sup>๓๔</sup> สัมภาษณ์ พระพรหมบัณฑิต, ศ.ดร., อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๖.

<sup>๓๕</sup> สัมภาษณ์ พล.ต.ต.กรเอก เพชรไชยเวส, ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๖.

<sup>๓๖</sup> สัมภาษณ์ พล.ต.ต.ภวัต พรหมมะกุด, ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดชัยนาท, ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๖.

มีการคัดเลือกข้าราชการที่ประพฤติปฏิบัติดีเพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติ ซึ่งในปี ๒๕๕๖ นี้มีการมอบประกาศเกียรติคุณจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ยกย่องเชิดชูเกียรติตำรวจผู้ประพฤติปฏิบัติดีเป็นจำนวนมาก

การดำรงชีวิตที่เรียบง่ายของตำรวจ ก็คือ การสร้างความเชื่อมั่นว่า ความต้องการของมนุษย์ คือ ปัจจัยสี่ ส่วนองค์ประกอบความสะอาด ความรัก ความเมตตา ความปลอดภัย และการยอมรับในสังคมนั้นจะเป็นปัจจัยที่ห้า ที่เสริมสร้างในภายหลังที่ขึ้นอยู่กับคุณความดีของคนที่สามารถครองตน ครองคน และครองงานได้ การสร้างพื้นฐานที่ดี คือ การดำรงชีวิตที่เรียบง่ายในแนวความพอดีประหยัด ขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ ขจัดความเห็นแก่ตัว มุ่งสร้างประโยชน์ส่วนรวมตามปณิธาน เพื่อความสงบสุขและสันติสุขใช้ความรู้ความสามารถประสบการณ์เพื่อความก้าวหน้าในหน้าที่ราชการ มุ่งประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

ชลิตา ศรีทอง<sup>๓๓</sup> กล่าวว่า การดำเนินชีวิตด้วยหลักความพอเพียงสามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะเห็นว่า การนำแนวทางปฏิบัติมาชมมาปฏิบัติ หรือ ทางเดินสายกลาง อยู่บนพื้นฐานของความพอดี มาเป็นตัวขับเคลื่อนไปพร้อมกับหลักธรรมอื่นๆ จะเกิดผลดีกับผู้ประพฤติปฏิบัติทั้งต่อตัวเองและผู้อื่น ด้วยเหตุนี้การสร้างวัชชินด้วยการใช้หลักทางเดินสายกลาง การคิดบวก ถือเป็นภูมิคุ้มกัน เพื่อให้เกิดความตระหนักรู้ มีสติทุกขณะจิต ส่วนการเสริมสร้างทางบวก ได้แก่ การให้รางวัลในการทำความดี การบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม เป็นการยินดีในความสำเร็จของบุคลากรในสังกัด การส่งเสริมให้เกิดความรักสามัคคีร่วมมือร่วมใจในการทำงานในหน่วยงานของตน เพื่อนำไปสู่การทำงานร่วมกันกับประชาชนอย่างกลมกลืน เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ ระหว่าง บ้าน วัด และ โรงเรียน มีการจัดอบรมปฏิบัติธรรมจาก ลูก คู่พ่อแม่ คู่สังคม ถือเป็นการจัดระเบียบสังคม มีการจัดระบบการทำงานเป็นทีม ชุद्धุมชนสัมพันธ์ที่ต้องเข้าถึงทุกคนอย่างไม่เลือกปฏิบัติ

จากที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยสามารถนำเสนอเป็นวิธีการได้ดังต่อไปนี้

๑) จัดอบรมหรือบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการนำหลักสันโดษ มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

๒) ให้การยกย่องเชิดชูเกียรติข้าราชการตำรวจที่มีปฏิบัติหน้าที่ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการนำหลักสันโดษมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี

---

<sup>๓๓</sup> สัมภาษณ์ ชลิตา ศรีทอง, รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ฝ่ายประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี, ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๖.

จากที่กล่าวมานี้ สรุปได้ว่า การสนับสนุนให้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ ถือเป็นสิ่งที่ดีและควรนำมาปฏิบัติอย่างจริงจัง ในรูปแบบของนโยบายผู้บริหาร แต่อุปสรรคที่พบ ก็คือการนำไปปฏิบัติยังมีไม่มากนักหรือปฏิบัติแบบค่อยเป็นค่อยไป ไม่ต่อเนื่อง ดังนั้น หากผู้บังคับบัญชามีนโยบายเพื่อนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนและต่อเนื่อง โดยการสนับสนุนให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำหลักส้นโดยมาใช้ในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติหน้าที่จะทำให้เห็นคุณค่าของความเป็นอยู่ที่พอเพียงได้อย่างชัดเจนมากขึ้น

#### ๔.๒.๖ วิธีที่ ๖ : การส่งเสริมให้นำการบริหารงานราชการตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

พบว่ามีปัญหาและอุปสรรค คือ แม้จะมีกระบวนการปฏิบัติหน้าที่ราชการที่ประกอบด้วยขั้นตอนก็ตาม ถ้าในแต่ละขั้นตอนไม่ยึดถือกฎระเบียบ หรือตัวบทกฎหมาย ขาดคุณธรรม ขาดความซื่อสัตย์สุจริต ขาดความโปร่งใส หรือไม่เปิดโอกาสให้มีการควบคุมตรวจสอบทั้งจากภายในและภายนอก รวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ขาดความรับผิดชอบในการดำเนินงานและขาดความคุ้มค่าในการดำเนินงานในบางกรณีแล้ว กระบวนการปฏิบัติราชการนั้น จะไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

ในกรณีนี้ผู้วิจัยนำเสนอหลักทศพิธราชธรรม หรือ ราชธรรม ๑๐ ด้วยเหตุผลเพราะว่า เป็นจริยวัตร ๑๐ ประการที่พระเจ้าแผ่นดินทรงประพฤติเป็นหลักธรรม ประจำพระองค์หรือเป็นคุณธรรมประจำตนของผู้ปกครองบ้านเมือง ให้มีความเป็นไปโดยธรรมและยังประโยชน์สุขให้เกิดแก่ประชาชนจนเกิดความชื่นชมยินดี ซึ่งความจริงแล้วไม่ได้จำเพาะเจาะจงสำหรับพระเจ้าแผ่นดินหรือผู้ปกครองแผ่นดินเท่านั้น บุคคลธรรมดาที่เป็นผู้บริหารระดับสูงในทุกองค์กรก็พึงนำไปปฏิบัติตามหลักธรรมเหล่านี้ได้เช่นกัน

จากความเห็นของผู้วิจัยที่เสนอหลักธรรมนี้เพื่อใช้แก้ไขและพัฒนาวิธีการพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจที่ไม่ประสบความสำเร็จนั้นสอดคล้องกับความเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์หลายท่านโดยพระมหาหรรษา ธมฺมหาโส,รศ.ดร.<sup>๓๘</sup> กล่าวว่า อาชีพตำรวจถูกกำหนดมาเพื่อทำหน้าที่บำบัดทุกข์บำรุงสุขในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน หมายความว่าตำรวจต้องป้องกันไม่ให้อันตรายเกิดขึ้นกับประชาชน ดังนั้น การปฏิบัติหน้าที่ตามแนวทางของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีอย่างเคร่งครัด จะทำให้ประชาชนอบอุ่นใจ

<sup>๓๘</sup> สัมภาษณ์ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส,รศ.ดร., ผู้ช่วยอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๖.

จะเห็นได้ว่าหลักพุทธธรรมนี้เป็นหลักการนำมาใช้ได้กับผู้บริหารทั่วไปสามารถยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการแผ่นดินโดยธรรม ทั้งนี้ ผู้บริหาร ต้องมีหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ซึ่งต้องส่งเสริมให้นำการบริหารงานราชการตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีอย่างเคร่งครัด จะสามารถลดปัญหาต่างๆ ให้น้อยลงไปได้

ศาสตราจารย์พิเศษ จานงค์ ทองประเสริฐ<sup>๓๕</sup> กล่าวว่า การปฏิบัติหน้าที่บนพื้นฐานจริยธรรมและจรรยาบรรณ ที่มีกฎระเบียบที่ได้มาตรฐาน โดยผู้บังคับบัญชาต้องคอยควบคุมดูแลให้อยู่ในกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด เพราะถ้าผู้บังคับบัญชาได้ผู้บังคับบัญชาที่ไม่มีปัญหา ดังสุภาษิตที่ว่า “ไม่มีไพร่พลทหารเลย มีแต่แม่ทัพเลย” ดังนั้น การปฏิบัติหน้าที่ตามข้อประพฤติปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจอย่างเคร่งครัด ถือได้ว่าเป็นการบริหารงานตามแนวการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีได้เช่นกัน สิ่งเหล่านี้จะทำให้ประชาชนมีความศรัทธาเชื่อมั่น และยอมรับ

รศ.สุมิตร เทียนทอง<sup>๓๖</sup> กล่าวว่า ทางด้านการบริหารกิจการบ้านเมืองของข้าราชการตำรวจที่มีอยู่ถือว่าดีแล้ว แต่ยังคงพัฒนาไปเรื่อยๆ อย่างไม่มีที่สิ้นสุด ดังนั้น การทำงานจะต้องทำเกินกว่าความคาดหมายของประชาชนโดยเน้นการป้องกันปราบ ในส่วนของผู้บังคับบัญชาต้องมีการเสริมกำลังใจ มีการให้ทุนให้โทษอย่างเป็นธรรม มีการให้รางวัลตำรวจที่ทำความดี

หลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ แนวทางดังกล่าวนี้ได้กำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องบริหารราชการโดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ที่ประกอบด้วย ๖ หลัก ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ซึ่งต้องส่งเสริมให้นำการบริหารงานราชการตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีอย่างเคร่งครัด

ธวัช ศรีสว่าง<sup>๓๗</sup> กล่าวว่า ผู้นำองค์กรจะต้องให้ความสำคัญและช่วยขับเคลื่อน อีกทั้งผู้นำเองจะต้องส่งเสริมให้นำการบริหารงานราชการตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพื่อส่งเสริมให้เห็นคุณค่าและถือเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติ โดยเฉพาะในเรื่องของความซื่อสัตย์สุจริต จะต้องมีการรณรงค์อย่างจริงจัง และต้องเห็นผลอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

จากที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยสามารถนำเสนอเป็นวิธีการได้ดังต่อไปนี้

<sup>๓๕</sup> สัมภาษณ์ ศ.พิเศษ จานงค์ ทองประเสริฐ, ราชบัณฑิต, ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๖.

<sup>๓๖</sup> สัมภาษณ์ รศ.สุมิตร เทียนทอง, ที่ปรึกษาอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๖.

<sup>๓๗</sup> สัมภาษณ์ ธวัช ศรีสว่าง, ผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีจังหวัดอ่างทอง, ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๖.

๑) จัดอบรมหรือบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับนำหลักทศพิธราชธรรม มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่การงาน

๒) ให้การยกย่องเชิดชูเกียรติ ให้กำลังใจข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี

จากที่กล่าวมานี้ สรุปได้ว่า วิธีการส่งเสริมให้นำการบริหารงานราชการตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจได้เป็นอย่างดีโดยการนำหลักทศพิธราชธรรมมาใช้บูรณาการควบคู่ไปกับการบริหารราชการแผ่นดินด้วยหลักการบริหารกิจการบ้านเมือง ตลอดจนการส่งเสริมและสนับสนุนให้ข้าราชการตำรวจได้รับการอบรมการให้ความรู้ความเข้าใจในการนำหลักทศพิธราชธรรมมาปรับใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ จะทำให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายได้

#### ๔.๒.๓ วิธีที่ ๓ : การสนับสนุนให้ผู้บังคับบัญชา ผู้บริหาร หรือแกนนำในการปฏิบัติราชการนำหลักธรรมมาปรับใช้

พบว่ามีปัญหาและอุปสรรค คือปัจจุบัน วิธีการพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจ ตาม กฎ.ก.ตร.ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งเป็นปัจจุบัน ยังไม่มีการนำหลักพุทธธรรมเข้ามาปรับใช้กับกฎ.ระเบียบต่างๆ ที่ชัดเจน ทำให้ข้าราชการตำรวจ อาจยังไม่เข้าใจการนำหลักพุทธธรรมมาเป็นแนวทางในการพัฒนาจริยธรรมของตนเองได้

ในกรณีนี้ผู้วิจัยนำเสนอหลักกุศลกรรมบถ ด้วยเหตุผลเพราะว่า เป็นหลักธรรมที่ใช้เป็นแนวทางให้เป็นคนดี มีศีลธรรมดี มีความประพฤติที่ดี ที่ชอบ มีความคิดถึง มีความปรารถนาดี ประกอบแต่คุณงามความดี มีจิตใจเป็นมนุษยธรรม มีความเมตตา กรุณา รู้จักกตัญญูรู้คุณ ไม่ถือโกรธ ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอาใจเปรียบคนอื่น มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน มีความซื่อสัตย์พูดแต่ความจริงไม่พยายาท อาฆาต ไม่อิจฉาริษยาผู้อื่น โอบอ้อมอารี คนที่มีศีลธรรมดีนั้น คือคนที่มีความประพฤติที่ดีที่ชอบ

จากความเห็นของผู้วิจัยที่เสนอหลักธรรมนี้เพื่อใช้แก้ไขและพัฒนาวิธีการพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจที่ไม่ประสบความสำเร็จนั้นสอดคล้องกับความเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์หลายท่านโดยพระพรหมบัณฑิต, ศ.ดร.<sup>๔๒</sup> ได้กล่าวว่า หากจะเปรียบเทียบ ตำรวจคือ

<sup>๔๒</sup> สัมภาษณ์ พระพรหมบัณฑิต, ศ.ดร., อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๖.

หมอ หลักธรรมคือยารักษาโรค ถ้าตำรวจมีความรู้ความเข้าใจในการนำธรรมะมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ ก็เปรียบเสมือน หมอที่ใช้ยารักษาให้กับโรค

ดังนั้น ศาสนาจึงเป็นสิ่งที่สร้างคุณธรรมให้เกิดขึ้นในจิตใจของมนุษย์ทุกคน เพื่อหวังให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ศาสตราจารย์ ดร.สมภาร พรหมทา<sup>๔๓</sup> กล่าวว่า หลักพุทธธรรมมีความสำคัญที่เป็นส่วนเพิ่มเติม ตำรวจที่ทำตามจริยธรรมและคุณธรรมอย่างเคร่งครัด น่าจะเพียงพอสำหรับการเป็นตำรวจของประชาชน แต่หากตำรวจต้องการมีชีวิตที่สงบสุขกว่านั้น มีโลกทัศน์ประกอบด้วยปัญญาที่มากกว่าตำรวจทั่วไป พุทธธรรมก็สามารถช่วยได้มาก หากตำรวจเป็นชาวพุทธที่คุ้นเคยกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ตำรวจสามารถนำหลักธรรมมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ได้ทุกหลักธรรม เพราะศาสนาพุทธเน้นการทำความดีเป็นคนดี เมื่อดีแล้ว อะไรก็ทำตาม

ฉะนั้น ก่อนที่จะคิดหรือจะทำอะไรลงไปทั้งหมด ไม่ว่างานในหน้าที่ราชการหรืองานส่วนตัว ให้ไตร่ตรองให้รอบคอบและคิดทบทวนก่อนว่าจะทำอะไรลงไปนั้นจะส่งผลดีหรือไม่ ผิดระเบียบแบบแผนหรือผิดกฎหมายของบ้านเมืองหรือไม่ หรือผิดขนบธรรมเนียมประเพณี การทำอะไรลงไปนั้นให้ฝึกให้เป็นคนละเอียดรอบคอบ จึงจะถือว่าเป็นคนดีมีศีลธรรมดี

ศาสตราจารย์พิเศษ จันงค์ ทองประเสริฐ “กล่าวว่า กุศลกรรมบถ ถือเป็นพื้นฐานของคุณธรรมทุกประการ หากประพฤติดี ปฏิบัติชอบอย่างเคร่งครัด ถือว่าได้ปฏิบัติตนครบทุกหลักธรรมเช่นกัน ทั้งนี้ ไม่ว่าจะนำหลักธรรมข้อใดมาใช้ในการปฏิบัติ จะต้องปฏิบัติไปพร้อมๆ กัน จึงจะเกิดประสิทธิภาพที่ชัดเจน

ดังนั้น การปฏิบัติตนเป็นคนดี ด้วยการประพฤติดี ปฏิบัติชอบ ถือเป็นรูปแบบของ คนดีการพัฒนาจริยธรรม ต้องเริ่มต้นที่การปลูกฝัง อบรม ฝึกฝนด้านจิตใจให้เป็นคนดีมีศีลธรรม ตั้งแต่แรก พล.ต.ต.กรเอก เพชรไชยเวส<sup>๔๔</sup> กล่าวว่า ตำรวจจะต้องมีคุณธรรมเป็นแนวทางในการยึดถือปฏิบัติ โดยต้องคิดว่าประชาชนคือ นาย สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ทุกหน้าที่ นอกเหนือจากหน้าที่ที่รับผิดชอบ ต้องคิดเสมอว่า จงทำดีเพื่อแผ่นดิน การเป็นตำรวจต้องทำได้ทุกอย่าง แม้จะต้องเจ็บตัว แต่จะไม่ยอมวางเฉยเด็ดขาด การปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างในฐานะผู้บังคับบัญชา การพูดบอๆ การพูดจาสุภาพ อ่อนโยน การปฏิบัติตนอย่างพอเพียง ตั้งใจทำงานด้วยความเสียสละทั้งกำลังกาย

<sup>๔๓</sup> สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์ ดร.สมภาร พรหมทา, อาจารย์ประจำภาควิชาปรัชญา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๖.

<sup>๔๔</sup> สัมภาษณ์ ศ.พิเศษ จันงค์ ทองประเสริฐ, ราชบัณฑิต, ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๖.

<sup>๔๕</sup> สัมภาษณ์ พล.ต.ต.กรเอก เพชรไชยเวส, ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๖.

กำลังทรัพย์ กำลังเวลา ตลอดจนการสร้างขวัญ กำลังใจในการทำงาน การยกย่องชมเชยผู้ที่ทำคุณดี การติดตามผลงานอย่างต่อเนื่องจนสำเร็จ การสั่งงานด้วยวิธีการทางเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่นการประชุมสั่งการทางออนไลน์ จะทำให้การทำงานรวดเร็วและทันต่อสถานการณ์มากขึ้น

จะเห็นได้ว่าการพัฒนาจริยธรรมทั้งทางกาย ความคิด และจิตใจ รวมถึงทักษะการทำงานให้เป็นคนดีมีคุณธรรม ศีลธรรม จริยธรรม มีทัศนคติที่ถูกต้อง มีค่านิยมที่เหมาะสมดีงาม ย่อมสามารถนำไปพัฒนาตนเองให้มีจิตสำนึก มีอุดมการณ์ มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ สามารถพัฒนาหน่วยงานให้เป็นหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพได้

พล.ต.ต.ภวัต พรหมมะกุด<sup>๔๖</sup> กล่าวว่า หลักธรรมทุกหลักธรรมสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ได้ทุกหลักธรรม โดยผู้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติเป็นตัวอย่าง เริ่มจากการพัฒนาที่ตัวเองก่อน ผู้บังคับบัญชาจัดโครงการที่เกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรม อาทิ โครงการตำรวจสีขาวคุณธรรม โครงการเข้าวัดปฏิบัติธรรม โครงการอบรมคุณธรรมโดยนิมนต์พระสงฆ์ นักเทศน์มาเทศนาให้ตำรวจในสังกัดฟังเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง โครงการตำรวจจิตอาสา เป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

พ.ต.อ.สุรินทร์ ทับพันบุผา<sup>๔๗</sup> กล่าวว่า การนำหลักพุทธธรรมมาใช้พัฒนา ด้านจริยธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจจะประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมได้นั้น ต้องกำหนดหน้าที่และแนวทางการปฏิบัติให้ชัดเจน ตามความเหมาะสมของงาน โดยให้ยึดหลักกฎหมาย และคุณธรรมควบคู่กันไป เชื่อว่า ผู้ประพฤติดี ปฏิบัติดี ต้องได้รับผลดีหรือผลตอบแทน ผู้ประพฤติปฏิบัติไม่ดี ต้องได้รับโทษ ดังที่ว่า “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว”

มนทวรรณ วุฒิวิทยานันท์<sup>๔๘</sup> กล่าวว่า การปฏิบัติหน้าที่ด้วยการใช้หลักธรรมเป็นแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่จะต้องทำไปพร้อมๆกัน โดยการผสมผสานทุกหลักธรรมให้เป็นเนื้อเดียวกัน เป็นสิ่งเดียวกันได้อย่างกลมกลืนจะทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

<sup>๔๖</sup> สัมภาษณ์ พล.ต.ต.ภวัต พรหมมะกุด, ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดชัยนาท, ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๖.

<sup>๔๗</sup> สัมภาษณ์ พ.ต.อ.สุรินทร์ ทับพันบุผา, รองผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดอ่างทอง, ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๖.

<sup>๔๘</sup> สัมภาษณ์ มณฑวรรณ วุฒิวิทยานันท์, ผู้อำนวยการเขตการศึกษา เขต ๕ จังหวัดสิงห์บุรี, ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๖.

ชลิตา ศรีทอง<sup>๔๕</sup> กล่าวว่า ตำรวจต้องเข้าไปสัมผัสกับความเป็นจริง เช่น การจัดโครงการให้ตำรวจเป็นเด็กวัด ตั้งแต่ยังเป็นนักเรียนโรงเรียนนายสิบ, โรงเรียนนายร้อย เพื่อซึมซับปลูกฝังจิตใจให้เป็นคนดีคิดดี ปฏิบัติตนกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมอย่างเป็นธรรมชาติ รวมถึงให้ตำรวจมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนามากขึ้น เข้าถึงประชาชนในพื้นที่ให้มากขึ้น โดยมีผู้บังคับบัญชาเป็นผู้นำในการปฏิบัติทุกกิจกรรม หากปฏิบัติได้ตามที่กล่าวมานี้ ถึงแม้ว่าจะต้องใช้ระยะเวลานานพอสมควรกว่าจะเห็นผล แต่เชื่อว่า แนวโน้มจะประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมจากที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยสามารถนำเสนอเป็นวิธีการได้ดังต่อไปนี้

๑) จัดอบรมหรือบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับนำหลักคุณธรรมมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่

๒) ให้การยกย่องเชิดชูเกียรติ ให้กำลังใจข้าราชการตำรวจที่ประพฤติดี ปฏิบัติชอบ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี

จากที่กล่าวมานี้ สรุปได้ว่าวิธีการสนับสนุนให้ผู้บังคับบัญชา ผู้บริหาร หรือแกนนำในการปฏิบัติราชการนำหลักธรรมมาปรับใช้เป็นวิธีการที่หลายฝ่ายให้การยอมรับและสนับสนุน โดยจะเห็นได้จากการเริ่มมีโครงการต่างๆ ในด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม อาทิ โครงการตำรวจสีขาวคุณธรรมที่ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเห็นผลลัพธ์ที่ชัดเจนในด้านการพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจที่เข้าร่วมโครงการสูงขึ้นตามลำดับ

#### ๔.๒.๘ วิธีที่ ๘ : สนับสนุนให้หน่วยงานทั้งหลายรวมทั้งประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติราชการของข้าราชการด้านจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง

พบว่ามีปัญหาและอุปสรรค คือปัจจุบันมีการสนับสนุนให้หน่วยงานทั้งหลายรวมทั้งประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติราชการด้านจริยธรรมตามนโยบายของผู้บังคับบัญชาเพิ่มมากขึ้น แต่การประสานงานและการนำไปปฏิบัติยังเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไปตามนโยบายของผู้บังคับบัญชาแต่ละท่าน จึงขาดความต่อเนื่องในบางพื้นที่

ในกรณีนี้ผู้วิจัยนำเสนอ หลักทศ ๖ ด้วยเหตุผลเพราะว่า เป็นหลักธรรมที่นำผู้ปฏิบัติไปสู่การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลรอบข้างที่เกี่ยวข้องที่ต้องประสานงานกัน สามารถนำมาบูรณาการวิธีการพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจในด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเพื่อ

<sup>๔๕</sup> สัมภาษณ์ ชลิตา ศรีทอง, รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ฝ่ายประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี, ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๖.

สร้างความสามัคคีในหน่วยงาน เป็นเครื่องมือในการร่วมแรงร่วมใจกันปฏิบัติหน้าที่ให้ประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากความเห็นของผู้วิจัยที่เสนอหลักธรรมนี้เพื่อใช้แก้ไขและพัฒนาวิธีการพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจที่ไม่ประสบความสำเร็จนั้นสอดคล้องกับความเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์หลายท่านโดยรศ.สุมิตร เทียนทอง<sup>๕๐</sup> กล่าวว่า ตำรวจต้องมีหลักทศ ๖ ในการเข้าถึงประชาชน หมายความว่า ตำรวจต้องเป็นมิตรกับประชาชน มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันดังกัลยาณมิตร ดำเนินชีวิตร่วมกันอย่างมีเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา หากตำรวจปฏิบัติได้ตามหลักธรรมดังกล่าว จะเป็นที่ยอมรับ เกิดความเชื่อมั่นและศรัทธากับประชาชน ทำให้พื้นที่ที่รับผิดชอบเป็นพื้นที่สีขาวที่ปลอดจากคดีอาชญากรรมได้มากขึ้น

หลักทศ ๖ ถือเป็นหลักธรรมที่สำคัญ สามารถนำมาใช้บูรณาการในด้านการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งหลักทศ ๖ นำมาบูรณาการวิธีการพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจในด้านการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างในการติดต่อประสานงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ คือ ทศเบื้องซ้าย ได้แก่ ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ประชาชน และทศเบื้องล่าง ได้แก่ ผู้ใต้บังคับบัญชา

ศาสตราจารย์ ดร.สมภาร พรมทา<sup>๕๑</sup> กล่าวว่า ชุมชนหรือสังคมของตำรวจต้องพยายามสร้างภาพลักษณ์ว่าเป็นชุมชนของผู้มีปัญญา ชอบแสวงหาปัญญา รู้จักคิด รู้จักศาสนา ผู้บังคับบัญชามีนโยบายส่งเสริมให้ตำรวจรักการอ่านหนังสือดีๆ โดยเฉพาะด้านมนุษยศาสตร์ คือการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลที่รอบข้าง เพื่อการมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มองโลกในแง่ดี เข้าใจชีวิตทั้งตนเองและผู้อื่น จะเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ปรีชา ช้างขวัญยืน<sup>๕๒</sup> กล่าวว่าไว้ว่า สังคมไทยเป็นสังคมพุทธชาวพุทธต้องมีศีลธรรม จรรยาบรรณเป็นจริยธรรมย่อยของแต่ละอาชีพเป็นรายละเอียดที่เพิ่มจากศีลธรรมของคนทั่วไป การมีมนุษยสัมพันธ์ก็สิ่งสำคัญต่อการปฏิบัติหน้าที่อย่างมาก รวมถึงการที่จะต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง เพราะถ้าตำรวจไม่มีคุณธรรมไม่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ก็อาจข่มเหง รังแกคนได้ง่าย ทุจริตได้ง่าย เพราะมีอำนาจอยู่ในมือ

<sup>๕๐</sup> สัมภาษณ์ รศ.สุมิตร เทียนทอง, ที่ปรึกษาอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๖.

<sup>๕๑</sup> สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์ ดร.สมภาร พรมทา, อาจารย์ประจำภาควิชาปรัชญา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๖.

<sup>๕๒</sup> สัมภาษณ์ ศ.กิตติคุณ ปรีชา ช้างขวัญยืน, ผู้อำนวยการศูนย์พุทธศาสนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๖.

ศาสตราจารย์พิเศษ จ้านงค์ ทองประเสริฐ<sup>๕๓</sup> กล่าวว่า การควบคุมดูแลให้ตำรวจอยู่ระเบียบวินัยในการทำงานอาจต้องมีบุคคลภายนอกเข้ามาช่วยตรวจสอบอีกชั้นหนึ่งเพื่อความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่ ทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่น เพราะตำรวจคือผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ มิใช่ผู้พิฆาตประชาชน

การพัฒนาจริยธรรมตามหลักทศ ๖ เป็นการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในที่ทำงาน มีความสำคัญและมีประโยชน์อย่างมากโดยเฉพาะด้านความสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา และผู้ใต้บังคับบัญชา หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานในองค์กร ทั้งนี้เพื่อการทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข ส่งผลให้การทำงานประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นประโยชน์ของการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

ชลิตา ศรีทอง<sup>๕๔</sup> กล่าวว่า ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ตำรวจมีปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นโดยเฉพาะในพื้นที่ เช่น อบต, อำเภอ, โรงพยาบาล, โรงเรียน, วัด, ฯลฯ เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างคนในชุมชนเดียวกันให้รักและสามัคคีกันอย่างไม่เลือกปฏิบัติ

สมจิตต์ เพชรบดี กล่าวว่า ผู้บังคับบัญชาควรมีการกระจายอำนาจให้มากขึ้น มีส่วนกลางคอยดูแลภาพรวม หรือพื้นที่เสี่ยงต่างๆ โดยเฉพาะเยาวชนที่มีความเสี่ยงต่อการเป็นเป้าหมายในการก่ออาชญากรรม ต้องเข้ามาสอดคล้องอย่างใกล้ชิด มีการส่งอาสาสมัครตำรวจบ้าน และตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่โดยเฉพาะ เช่น ชุมชนมวลชนสัมพันธ์ เข้าฝึกอบรมเฉพาะด้าน ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานทั้งหลายรวมทั้งประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติราชการของข้าราชการด้านจริยธรรมอย่างต่อเนื่องเพื่อนำความรู้ที่ได้มาปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม

จากที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยสามารถนำเสนอเป็นวิธีการได้ดังต่อไปนี้

๑) จัดอบรมหรือบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับนำหลักทศ ๖ มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่

๒) ให้การยกย่องเชิดชูเกียรติ ให้กำลังใจข้าราชการตำรวจที่ประพฤติดี ปฏิบัติชอบ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเป็นมิตรกับประชาชนเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี

จากที่กล่าวมานี้สรุปได้ว่า วิธีการสนับสนุนให้หน่วยงานทั้งหลายรวมทั้ง

<sup>๕๓</sup> สัมภาษณ์ ศ.พิเศษ จ้านงค์ ทองประเสริฐ, ราชบัณฑิต, ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๖.

<sup>๕๔</sup> สัมภาษณ์ ชลิตา ศรีทอง, รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ฝ่ายประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี, ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๖.

ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติราชการของข้าราชการด้านจริยธรรมอย่างต่อเนื่องได้รับการยอมรับและตอบรับในด้านการให้การสนับสนุนจากภาคเอกชนอยู่ในเกณฑ์ที่ดี ทั้งนี้ ข้าราชการตำรวจต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นที่ยอมรับของประชาชนด้วยการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลรอบข้างหรือบุคคลที่จะต้องติดต่อประสานงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยจะช่วยให้การทำงานร่วมกันตลอดจนการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เกิดความรัก สามัคคีกัน ให้ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นการสร้างมิตรภาพที่ดีต่อกันกับคนในชุมชนสังคมอย่างยั่งยืน

### ๔.๓ สรุป

วิธีการพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจด้วยการสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคคลหรือหน่วยงานภายนอก เข้ามามีส่วนในการควบคุมตรวจสอบจริยธรรมของข้าราชการเพิ่มขึ้นนั้น ปัญหาและอุปสรรคที่พบ เนื่องมาจากการคัดเลือกกลุ่มบุคคลที่เป็นพรรคพวกเดียวกัน เข้ามาทำการตรวจสอบหรือตัดสินพิจารณาดำเนินการใดๆ จึงมักไม่ค่อยตรงไปตรงมา ดังนั้น การนำหลักอคติ ๔ มาใช้บูรณาการวิธีการนี้ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนี้จะสามารถทำให้ประสบผลสำเร็จได้ วิธีการพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจด้วยการสนับสนุนให้ดำเนินคดี และลงโทษข้าราชการที่ประพฤติมิชอบตามบทบัญญัติของกฎหมายอย่างเคร่งครัดนั้น พบว่า ผู้บังคับบัญชาหรือผู้ที่มีอำนาจในการพิจารณาการลงโทษยังมีการละเลยในการลงโทษอย่างจริงจัง ทำให้ข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบไม่เกรงกลัว ไม่เชื่อฟังผู้บังคับบัญชา ส่งผลกระทบต่อการขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ ดังนั้น การนำหลักไตรสิกขามาผสมผสานกับการบังคับใช้วิธีการนี้จะช่วยให้ลดปัญหาที่เกิดขึ้นได้ เพราะหลักธรรมนี้ถือเป็นข้อปฏิบัติเบื้องต้นเพื่อการพัฒนาชีวิต พัฒนาสังคม ในขั้นตอนนี้จะมีสาระของไตรสิกขาผสมผสานบูรณาการในรูปแบบต่างๆ ตามความเหมาะสม

การต่อต้านหรือไม่สนับสนุนค่านิยมของข้าราชการไทยที่มีอยู่แล้วในสังคม ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ ผู้บังคับบัญชาได้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสร้างค่านิยมที่ถูกต้องไว้ว่า ให้รู้จักคำว่า “พอ” คือ เพียงพอ พอใจในสิ่งที่ตนมี จงมีความพอใจในอาชีพตำรวจ ปฏิบัติหน้าที่ให้เต็มที่ให้ดีที่สุด โดยมีผู้บังคับบัญชาเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา, ควรมีโครงการตำรวจสีขาว ดาวคุณธรรม เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจตลอดไป จะทำให้ลดปัญหาการวิ่งเต้นให้น้อยลงได้, ตำรวจทุกคนควรปฏิบัติตามหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด ถ้าทุกคนรู้จักหน้าที่ของตนเอง การทำงานก็จะไม่มีปัญหา เป็นต้น

ผู้บังคับบัญชาควรประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติราชการได้นั้น ผู้บริหาร หรือผู้บังคับบัญชาต้องเป็นผู้ที่คุณธรรม โดยเน้นการพัฒนาตนเองจากภายในสู่ภายนอก คือการฝึกอบรมจิตใจโดยตรง เช่น การอบรมปลูกฝังด้วยการศึกษา การอ่านหนังสือ การปฏิบัติธรรม ให้มีสติตามทันอารมณ์ความรู้สึกรู้ตัวทั่วพร้อม การฝึกสมาธิเพื่อให้เกิดปัญญา ถือเป็นการฝึกการมีคุณธรรม ก่อนจะนำไปสู่การเป็นคนดีของสังคมอย่างถาวร และถือเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติราชการได้

การสนับสนุนให้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ ถือเป็นเรื่องที่ดีและควรนำมาปฏิบัติอย่างจริงจัง ในรูปแบบของนโยบายผู้บริหาร แต่อุปสรรคที่พบ ก็คือการนำไปปฏิบัติยังมีไม่มากนักหรือปฏิบัติแบบค่อยเป็นค่อยไป ไม่ต่อเนื่อง ดังนั้น หากผู้บังคับบัญชามีนโยบายเพื่อนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนและต่อเนื่อง โดยการสนับสนุนให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำหลักสันโดษมาใช้ในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติหน้าที่จะทำให้เห็นคุณค่าของความเป็นอยู่ที่พอเพียงได้อย่างชัดเจนมากขึ้น

วิธีการส่งเสริมให้นำการบริหารงานราชการตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจได้เป็นอย่างดีโดยการนำหลักทศพิธราชธรรมมาใช้บูรณาการควบคู่ไปกับการบริหารราชการแผ่นดินด้วยหลักการบริหารกิจการบ้านเมือง ตลอดจนการส่งเสริมและสนับสนุนให้ข้าราชการตำรวจได้รับการอบรมการให้ความรู้ความเข้าใจในการนำหลักทศพิธราชธรรมมาปรับใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ จะทำให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายได้

วิธีการสนับสนุนให้ผู้บังคับบัญชา ผู้บริหาร หรือแกนนำในการปฏิบัติราชการนำหลักธรรมมาปรับใช้เป็นวิธีการที่หลากหลายฝ่ายให้การยอมรับและสนับสนุนโดยจะเห็นได้จากการริเริ่มมีโครงการต่างๆ ในด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม อาทิ โครงการตำรวจสีขาวคุณธรรมที่ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเห็นผลลัพธ์ที่ชัดเจนในด้านการพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจที่เข้าร่วมโครงการสูงขึ้นตามลำดับ

วิธีการสนับสนุนให้หน่วยงานทั้งหลายรวมทั้งประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติราชการของข้าราชการด้านจริยธรรมอย่างต่อเนื่องได้รับการยอมรับและตอบรับในด้านการให้การสนับสนุนจากภาคเอกชนอยู่ในเกณฑ์ที่ดี ทั้งนี้ ข้าราชการตำรวจต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นที่ยอมรับของประชาชนด้วยการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลรอบข้างหรือบุคคลที่จะต้องติดต่อประสานงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยจะช่วยให้การทำงานร่วมกันตลอดจนการ อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เกิดความรัก สามัคคีกัน ให้ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นการสร้างมิตรภาพที่ดีต่อกันกับคนในชุมชนสังคมอย่างยั่งยืน

จากการนำวิธีการพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจเชิงพุทธบูรณาการ มาพัฒนาข้าราชการตำรวจให้เป็นตำรวจที่มีจิตสำนึกที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นข้าราชการตำรวจที่มีความประพฤติดี มีคุณธรรม จริยธรรม ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความภาคภูมิใจในการเป็นข้าราชการตำรวจที่ดีและมั่นคงในการทำความดี สามารถเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรตำรวจให้มีข้าราชการตำรวจที่มีประพฤติดีปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณตำรวจหรือวัฒนธรรมตำรวจดีมีคุณธรรมเพิ่มขึ้น ทำให้ปัญหาการทุจริตและประพฤตินิষอบของข้าราชการตำรวจลดน้อยลง ตลอดจนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีภาพลักษณ์ที่ดี ประชาชนมีความศรัทธาเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ